

Ziņojums par pētījuma rezultātiem

Seksuālā vardarbība pret vīrieti

Laura Pirsko

2015

Rīga

Saturs

Ievads	3
Pētījuma metode	4
Rezultāti un interpretācija	6
Seksuālās vardarbības pieredzes biežums, veids, atklāšanas pieredze un saņemtā palīdzība	6
Pakļaušana citu seksualitātei	7
Seksuāli vardarbīga ķermeņa aizskaršana	10
Verbāla seksuāla aizskaršana	14
Piespiedu dzimumkontakts (izvarošana)	17
Seksuāla vardarbība internetā	20
Seksuālā ekspluatācija (prostitūcija)	23
Netiklu darbību veikšana ar nepilngadīgo	23
Dzimumsakari ar pieaugušo	26
Seksuālā ekspluatācija (pornogrāfija)	28
Uzskati par seksuālo vardarbību	31
Attieksme pret seksuālo vardarbību pret vīrieti	37
Seksuālās vardarbības definēšana	37
Seksuālās vardarbības riska faktori	40
Seksuālās vardarbības sekas	44
Seksuālās vardarbības atklāšana	45
Seksuālās vardarbības novēršana	48
Kopsavilkums	52

Latvijā joprojām ir aktuāla seksuālās vardarbības tēma, joprojām ir nepieciešami daudzi pilnveidojumi gan tiesībsargājošā, gan sociālajā, gan izglītības sistēmās, kas veicinātu izpratni par seksuālo vardarbību, tās atklāšanu un novēršanu. Līdz šim Latvijā nav bijis izdalīts atsevišķs fokuss uz seksuālo vardarbību pret vīriešu dzimuma upuri, kas, no vienas puses, ir atbalstāmi, jo vardarbība ir smags cilvēktiesību pārkāpums neatkarīgi no dzimuma, taču, no otras puses, ņemot vērā, ka no seksuālās vardarbības biežāk cieš sievietes dzimuma pārstāves, tad bieži vien vīriešu dzimums paliek ēnā.

Uzrunāt tēmas, kas saistītas ar seksuālo vardarbību, bieži vien ir ļoti sarežģīti, jo tā ir tabu tēma kopumā sabiedrībā. Līdz ar to, vācot pētījumam datus, bieži nācās saskarties ar attieksmi, kas verbāli apstiprina tēmas aktualitāti un svarīgumu, taču uzvedības līmenī vērojams noraidījums un nevēlēšanās iesaistīties. Veicot šo pētījumu, papildu izaicinājums bija atrast vīriešu dzimuma respondentus, kas būtu gatavi dalīties, jo bija svarīgi noskaidrot pašu vīriešu viedokli, uzskatus, attieksmi un seksuālās vardarbības pieredzi.

Statistika par seksuālu vardarbību tiek apkopota ļoti nevienmērīgi, un nav pieejami tādi dati, kas ļautu objektīvi novērtēt situāciju. Ar vardarbības ierobežošanu saistītajām institūcijām ir pieejama sava datu uzskate, kas atspoguļo gadījumu skaitu, ar kuriem konkrētai institūcijai ir nācies saskarties, piemēram, Valsts policijā ziņoto seksuālās vardarbības gadījumu skaits, tiesā izskatīto lietu skaits, pa uzticības tālruni saņemto zvanu skaits u.tml. Tomēr vardarbības jomas speciālisti uzskata, ka dažādu subjektīvu un objektīvu ierobežojumu dēļ netiek reģistrēti visi seksuālās vardarbības gadījumi, turklāt nav pieejami statistikas dati, kas ļautu izdalīt veiktos seksuālās vardarbības gadījumus pret vīriešu dzimuma upuri.

Pētījuma mērķis ir noskaidrot seksuālās vardarbības pret vīrieti īpatnības. Lai to noskaidrotu, tika izvirzīti pētījuma jautājumi:

- 1) Kāds ir seksuālās vardarbības pieredzes biežums, veids, atklāšanas pieredze un saņemtā palīdzība?
- 2) Kādi ir uzskati par seksuālo vardarbību?
- 3) Kāda ir attieksme pret seksuālo vardarbību pret vīrieti?

Pētījums veikts ar OAK fonda (*OAK Foundation*) finansējumu.

Pētījuma metode

Pētījuma dalībnieki

Šajā pētījumā tika aptaujāti 393 respondenti, no kuriem 200 (50,9%) bija vīrieši un 193 – (49,1%) sievietes, no tiem 296 (74,0%) latvieši un 102 (26,0%) citu tautību pārstāvji. Fokusa grupās tika iesaistīti 13 respondenti.

Respondenti tika sadalīti divās vecuma grupās: līdz 18 gadu vecumam (bērni) 87 (22,1%) respondenti, tajā 72 (82,8%) bija vīriešu dzimums un 15 (17,2%) – sieviešu, virs 18 gadu vecuma (pieaugušie) – 306 (77,9%), no kuriem 128 (41,8%) bija vīrieši un 178 (58,2%) – sievietes. Bērnu grupas vidējais vecums ir 16,3 (SD=0,72), savukārt pieaugušo grupas vidējais vecums ir 20,82 (SD=2,61).

Pētījuma instrumentārijs

- 1) “Bērnu viktimizācija” (pašnovērtējuma forma) (*Victimizations of Children, Self-Report Version*): M. Sajkovskas izstrādāta aptauja, balstoties uz *Juvenile Victimization Questionnaire* (Finkelhor, Hamby, Ormrod, & Turner, 2005). Aptauja pielāgota šī pētījuma mērķiem. Aptaujā ietverti 15 apraksti situācijām, kas saistītas ar vardarbības pieredzi, 8 jautājumi ir par seksuālās vardarbības pieredzi. Katra situācija tiek analizēta 5 blokos: pieredze, vecums, vardarbības veicējs, atklāšanas ilgums, atklāšanas subjekts, palīdzība.
- 2) “Palīdzība un atbalsts vardarbības gadījumā” (Sajkowska, 2005). Aptauja pielāgota šī pētījuma mērķiem. Aptaujā tiek piedāvātas dažādas ar vardarbību saistītas situācijas, kad varētu būt nepieciešama palīdzība. Respondentam Likerta skalā ir jānovērtē, katrs apgalvojums, kur 1 nozīmē: “Es noteikti saņemtu palīdzību”, bet 5 – “Es noteikti nesaņemtu palīdzību.”
- 3) “Attieksme pret seksuālu vardarbību”. Aptauja izstrādāta šī pētījuma mērķiem. Tajā ir apgalvojumi, kas saistīti ar seksualitāti un seksuālu vardarbību. Respondentam Likerta skalā ir jānovērtē katrs apgalvojums, kur 1 nozīmē: “Pilnībā piekrītu”, bet 5 – “Pilnībā nepiekrītu.”
- 4) Demogrāfisko datu aptauja. Aptaujā ietverti jautājumi par respondentu vecumu, dzimumu, tautību.
- 5) Strukturēta intervija fokusa grupas veidā ar vīriešu dzimuma bērniem (15–17 g. v.), vīriešu dzimuma jauniešiem (20–25 g.v.) un profesionāļiem, kas

ikdienā strādā ar seksuālās vardarbības gadījumiem vai var sastapties ar tiem (sociālais darbinieks, bāriņtiesas loceklis, krīzes centra darbinieks, psihologs, sociālais pedagogs). Fokusa grupas mērķis bija noskaidrot attieksmi pret seksuālu vardarbību pret vīrieti. Fokusa grupas laikā tika uzdoti jautājumi par šādām tēmām: seksuālās vardarbības definēšana, riska faktori, sekas, atklāšana un novēršana.

Pētījuma procedūra

Dati ievākti elektroniski un frontāli laikā no 2015. gada jūlija līdz oktobrim. Fokusa grupas tika organizētas Resursu centrā sievietēm “Marta”.

Datu apstrādes un analīzes metodes

Datu kvantitatīvā apstrāde veikta ar *Microsoft Office Excel 2007* un *SPSS 19* versiju.

Rezultāti un interpretācija

Seksuālās vardarbības pieredzes biežums, veids, atklāšanas pieredze un saņemtā palīdzība

Lai atbildētu uz pētījuma jautājumu, kāds ir seksuālās vardarbības pieredzes biežums, veids, atklāšanas pieredze un saņemtā palīdzība, tika analizēti aptaujas “Bērnu viktimizācija” jautājumi, kas saistīti ar seksuālās vardarbības pieredzi.

1. tabula

VD biežums	Seksuālās vardarbības biežums								
	Kopā			Bērns			Pieaugušais		
	Vīrietis N=200 (%)	Sieviete N=193 (%)	χ^2	Vīrietis N=72 (%)	Sieviete N=15 (%)	χ^2	Vīrietis N=128 (%)	Sieviete N=178 (%)	χ^2
Kopā	42 (21,0)	107 (55,4)	49,49***	14 (19,4)	6 (40,0)	2,96	28 (21,9)	101 (56,7)	37,12***
Bezkontakta sex vd	33 (16,5)	94 (48,7)	46,57***	11 (15,3)	5 (33,3)	2,69	22 (17,2)	89 (50,0)	34,67***
Kontakta sex vd	20 (10,0)	28 (14,5)	1,86	5 (6,9)	1 (6,7)	0,00	15 (11,7)	27 (15,2)	0,74

*** p < 0,001

Kopā 42 (21,0%) vīrieši un 107 (55,4%) sievietes uzrāda, ka kaut reizi ir bijuši pakļauti seksuālai vardarbībai vai seksuāli vardarbīgai situācijai. Starp dzimumu uzrādītajiem seksuālās vardarbības biežumu rādītājiem ir konstatētas statistiski nozīmīgas atšķirības ($\chi^2=49,49$; $p<0,001$), kas nozīmē, ka vīrieši, salīdzinot ar sievietēm, retāk piedzīvo pakļaušanu seksuālai vardarbībai un/vai seksuāli vardarbīgām situācijām. Pakļaušanu kontakta seksuālai vardarbībai, kas ietver seksuāli vardarbīgu ķermeņa aizskaršanu, piespiedu dzimumkontaktu, prostitūciju, netiklas darbības un dzimumsakarus ar pieaugušo, uzrāda 20 (10,0%) vīriešu un 28 (14,5%) sieviešu dzimuma respondentu. Starp dzimumu uzrādītajiem kontakta seksuālās vardarbības biežumu rādītājiem nav konstatētas statistiski nozīmīgas atšķirības ($\chi^2=1,86$; n.s.), kas nozīmē, ka vīrieši un sievietes vienādi bieži piedzīvo pakļaušanu kontakta seksuālai vardarbībai. Savukārt bezkontakta seksuālo vardarbību, kas ietver pakļaušanu citu seksualitātei, verbālu seksuālu aizskaršanu, seksuālu vardarbību internetā un pornogrāfiju, uzrāda 33 (16,5%) vīrieši un 94 (48,7%) sievietes. Starp dzimumu uzrādītajiem bezkontakta seksuālās vardarbības biežumu

rādītājiem ir konstatētas statistiski nozīmīgas atšķirības ($\chi^2=46,57$; $p<0,001$), kas nozīmē, ka vīrieši, salīdzinot ar sievietēm, retāk piedzīvo bezkontakta seksuālo vardarbību (skatīt 1. tabulu).

2. tabula
Pakļaušanas citu seksualitātei uzrādītais piedzīvotās seksuālās vardarbības biežums.

VD biežums	Kopā		χ^2	Bērns		χ^2	Pieaugušais		χ^2
	Vīrietis N=200 (%)	Sieviete N=193 (%)		Vīrietis N=72 (%)	Sieviete N=15 (%)		Vīrietis N=128 (%)	Sieviete N=178 (%)	
Nav	184	136		69	12		115	124	
noticis	(92,0)	(70,5)		(95,8)	(80,0)		(89,9)	(69,7)	
Vienu reizi	10	29	30,90***	2	2	8,35*	8	27	18,30***
Dažas reizes	(5,0)	(15,0)		(2,8)	(13,3)		(6,3)	(15,2)	
Daudzas reizes	5	26		0	1		5	25	
	(2,5)	(13,5)		(0,0)	(6,7)		(3,9)	(14,0)	
Daudzas reizes	1	2		1	0		0	2	
	(0,5)	(1,0)		(1,4)	(0,0)		(0,0)	(1,1)	

* $p < 0,05$; *** $p < 0,001$

Viena no seksuālās vardarbības formām ir pakļaušana citu seksualitātei, kas nozīmē, ka persona ir spiesta skatīties uz cita cilvēka intīmajām ķermeņa daļām un/vai seksuālām darbībām. Kopā 16 (8,0%) vīrieši un 57 (29,5%) sievietes kaut reizi ir bijuši pakļauti citu seksualitātei, kas ir statistiski nozīmīga atšķirība starp dzimumiem ($\chi^2=30,90$; $p<0,001$), kas nozīmē, ka vīrieši, salīdzinot ar sievietēm, retāk piedzīvo pakļaušanu citu seksualitātei. Līdzīgi rezultāti tika iegūti arī bērnu vecuma grupā, kur pakļaušanu citu seksualitātei ir piedzīvojuši 3 (4,2%) zēni un 3 (20,0%) meitenes, savukārt pieaugušo grupā šo seksuālās vardarbības formu uzrāda 13 (10,9%) vīrieši un 54 (30,3%) sievietes. Abās grupās ir vērojamas statistiski nozīmīgas atšķirības starp dzimumiem, bērnu grupā ($\chi^2=8,35$; $p<0,05$), bet pieaugušo (18,30; $p<0,001$), kas nozīmē, ka abās vecuma grupās vīriešu dzimums, salīdzinot ar sieviešu dzimumu, retāk piedzīvo pakļaušanu citu seksualitātei (skatīt 2. tabulu).

3. tabula
Vecums, kad notikusi pakļaušana citu seksualitātei

Vecuma grupa	Kopā		Bērns		Pieaugušais	
	Vīrietis N=16(%)	Sieviete N=57(%)	Vīrietis N=3(%)	Sieviete N=3(%)	Vīrietis N=13(%)	Sieviete N=54(%)
Līdz 6 gadiem	2 (12,5)	2 (3,5)	0	0	2 (15,3)	2 (3,7)
7–11 gadiem	6 (37,5)	11 (19,2)	2 (66,6)	1 (33,3)	4 (30,7)	10 (18,5)
12–15 gadiem	2 (12,5)	25 (43,8)	1 (33,3)	2 (66,6)	1 (7,6)	23 (42,5)
16–18 gadiem	3 (18,7)	23 (40,3)	0	1 (33,3)	3 (23,0)	22 (40,7)
Pēc 18 gadiem	5 (31,2)	16 (28,0)	0	0	5 (38,4)	16 (29,6)

Lielākā daļa, 6 (37,5%) vīriešu dzimuma respondentu, pakļaušanu citu seksualitātei ir piedzīvojuši vecumā no 7–11 gadiem, bet lielākā daļa, 25 (43,8%),

sieviešu dzimuma respondentu, vecumā no 12–15 gadiem, gandrīz tikpat daudz – 23 (40,3%) sievietes šo seksuālās vardarbības veidu ir piedzīvojušas arī vecumā no 16–18 gadiem (skatīt 3. tabulu).

Abu dzimumu respondenti uzrāda, ka visbiežāk vardarbības veicējs pakļaušanas citu seksualitātei gadījumā ir bijis nepazīstams cilvēks (vīriešu izlasē 9 (56,2%), bet sieviešu izlasē 55 (96,4%) respondenti uzrāda šādu atbildi). Iepretim sieviešu dzimuma respondentēm vīrieši uzrāda, ka salīdzinoši bieži (7 (43,8%)) vardarbības veicējs bija pazīstams cilvēks, kas norāda uz risku, ka vīriešu dzimuma pārstāvjiem ir lielāka iespēja tikt pakļautiem citu seksualitātei, atrodoties kopā ar sev zināmiem cilvēkiem (skatīt 4. tabulu).

4. tabula

Vardarbības veicējs	Vardarbības veicējs pakļaušanas citu seksualitātei gadījumā					
	Kopā		Bērns		Pieaugušais	
	Vīrietis N=16 (%)	Sieviete N=57 (%)	Vīrietis N=3 (%)	Sieviete N=3 (%)	Vīrietis N=13 (%)	Sieviete N=54 (%)
Svešinieks	9 (56,2)	55 (96,4)	1 (33,3)	3 (100)	8 (61,5)	52 (96,2)
Paziņa	3 (18,7)	1 (1,7)	1 (33,3)	0	2 (15,3)	1 (1,8)
Cits	4 (25,0)	1 (1,7)	1 (33,3)	0	3 (23,0)	1 (1,8)

Lielākajai daļai, 8 (50,0%) vīriešu dzimuma respondentu, bija grūti noteikt vardarbības veicēja vecumu pakļaušanas citu seksualitātei gadījumā, savukārt sievietes uzrāda, ka visbiežāk (24 (42,1%)) vardarbības veicējs bija vismaz 5 gadus vecāks par respondentu. Pārējās, vīriešu dzimuma respondentu, sniegtās atbildes sadalās samērā vienmērīgi: 3 (18,7%) norāda, ka vardarbības veicējs bija aptuveni tādā pašā vecumā, tikpat daudz respondentu norāda, ka vismaz 5 gadus vecāks, bet 2 (12,5%) norāda, ka vardarbības veicējs bija vismaz 5 gadus jaunāks. Šie rezultāti būtiski atšķiras no sieviešu izlases rezultātiem, jo tikai 3 (5,2%) sieviešu dzimuma respondentes uzrāda, ka vardarbības veicējs bija aptuveni tajā pašā vecumā un 4 (7,0%), ka – vismaz 5 gadus jaunāks. Šie rezultāti apstiprina, ka vīriešu dzimuma pārstāvjiem ciest no pakļaušanas citu seksualitātei ir salīdzinoši liels risks atrodoties ar saviem vienaudžiem, tātad, ar sev zināmiem cilvēkiem (skatīt 5. tabulu).

5. tabula

Vardarbības veicēja vecums	Vardarbības veicēja vecums pakļaušanas citu seksualitātei gadījumā					
	Kopā		Bērns		Pieaugušais	
	Vīrietis N=16 (%)	Sieviete N=57 (%)	Vīrietis N=3 (%)	Sieviete N=3 (%)	Vīrietis N=13 (%)	Sieviete N=54 (%)
Vismaz 5 g. jaunāks	2 (12,5)	4 (7,0)	1 (33,3)	3 (100)	1 (7,6)	1 (1,8)
Tādā pašā vecumā	3 (18,7)	3 (5,2)	1 (33,3)	0	2 (15,3)	3 (5,5)
Vismaz 5 g. vecāks	3 (18,7)	24 (42,1)	0	1 (33,3)	3 (23,0)	23 (42,5)
Grūti pateikt	8 (50,0)	13 (22,8)	1 (33,3)	1 (33,3)	7 (53,8)	12 (22,2)

Cits	0	15 (26,3)	0	0	0	15 (27,7)
------	---	-----------	---	---	---	-----------

7 (43,7%) vīriešu izlases respondentu pakļaušanu citu seksualitātei atklāja kādam pirmā mēneša laikā pēc notikušā, sieviešu izlasē tas bija raksturīgāks biežāk – 49 (85,9%) gadījumos. Vairāk kā trešā daļa, 6 (37,5%) vīriešu dzimuma respondentu šo pieredzi nav atklājuši, salīdzinoši sieviešu izlasē 7 (12,2%). Tas norāda, ka vīriešiem daudz raksturīgāk ir savu pieredzi, kas saistīta ar pakļaušanu citu seksualitātei, neatklāt (skatīt 6. tabulu).

6. tabula

Laika ilgums, līdz atklāta pakļaušana citu seksualitātei

Vecuma grupa	Kopā		Bērns		Pieaugušais	
	Vīrietis N=16 (%)	Sieviete N=57 (%)	Vīrietis N=3 (%)	Sieviete N=3 (%)	Vīrietis N=13 (%)	Sieviete N=54 (%)
Līdz 1 mēn.	7 (43,7)	49 (85,9)	1 (33,3)	3 (100)	6 (46,1)	46 (85,1)
Līdz pusgadam	0	2 (3,5)	0	0	0	2 (3,7)
Līdz gadam	2	1 (1,7)	1	0	1 (7,6)	1 (1,8)
Līdz 3 gadiem	0	1 (1,7)	0	0	0	1 (1,8)
Līdz 5 gadiem	0	0	0	0	0	0
Līdz 10 gadiem	0	0	0	0	0	0
Ilgāk par 10 gadiem	1 (6,2)	0	1 (33,3)	0	0	0
Nav atklājis	6 (37,5)	7 (12,2)	1 (33,3)	0	5 (38,4)	7 (12,9)

Abās izlasēs visbiežāk pakļaušanu citu seksualitātei tika atklāta mammai, attiecīgi 4 (40,0%) vīriešu izlasē un 22 (44,0%) sieviešu izlasē, kā arī salīdzinoši bieži tēvam: 3 (30,0%) vīriešu izlasē un 30 (60,0%) sieviešu izlasē, kas norāda, ka respondenti vienādi bieži kā uzticības personu ir izvēlējušies māti, bet sieviešu dzimuma izlasei ir raksturīgāk kā uzticības personu izvēlēties tēvu. Kā atklāšanas subjekts abās izlasēs tiek minēti skolotājs, brālis/māsa un draugs (skatīt 7. tabulu).

7. tabula

Persona vai institūcija, kam tika atklāta pakļaušana citu seksualitātei

Atklāšanas subjekts	Kopā		Bērns		Pieaugušais	
	Vīrietis N=10 (%)	Sieviete N=50 (%)	Vīrietis N=2 (%)	Sieviete N=3 (%)	Vīrietis N=8 (%)	Sieviete N=47 (%)
Mamma	4 (40,0)	22 (44,0)	1 (50,0)	1 (33,3)	3 (37,5)	21 (44,6)
Tētis	3 (30,0)	30 (60,0)	0	1 (33,3)	3 (37,5)	29 (61,7)
Brālis/Māsa	1 (10,0)	10 (20,0)	0	0	1 (12,5)	10 (21,2)
Skolotājs	2 (20,0)	3 (6,0)	0	0	2 (25,0)	3 (6,3)
Policija	1 (10,0)	4 (8,0)	0	0	1 (12,5)	4 (8,5)
Draugs	1 (10,0)	2 (4,0)	0	0	1 (12,5)	2 (4,2)
Citi radnieki	0	1 (2,0)	0	0	0	1 (2,1)
Uzticības persona	0	2 (4,0)	0	1 (33,3)	0	1 (2,1)
Cits	1	0	1 (50,0)	0	0	0

Vīriešu izlases respondenti novērtē, ka pakļaušanas citu seksualitātei gadījumā visbiežāk atbalstu un palīdzību ir saņēmuši ģimenē (6 (60,0%)), bet vismazāk izjutuši atbalstu sabiedrībā (3 (30,0%)). Savukārt sieviešu izlasē visbiežāk, līdzīgi kā vīriešu izlasē, atbalstu un palīdzību ir saņēmuši ģimenē (23 (46,0%)), bet vismazāk izjutušas tiesisku un sociālu palīdzību, attiecīgi 34 (68,0%) un 30 (60,0%). Attiecībā uz tiesisko un sociālo palīdzību vīriešu izlasē dominē atbilde „grūti pateikt”, attiecīgi 6 (60,0%) un 7 (70,0%), bet saistībā ar saņemto atbalstu skolā 4 (40,0%) vīriešu dzimuma respondenti uzskata, ka to ir saņēmuši un tikpat daudz respondentiem grūti ir sniegt konkrētu atbildi (skatīt 8. tabulu).

8. tabula

Palīdzības saņemšanas novērtējums pakļaušanas citu seksualitātei gadījumā						
Palīdzības un atbalsta veids	Kopā		Bērns		Pieaugušais	
	Vīrietis N=10 (%)	Sieviete N=50 (%)	Vīrietis N=2 (%)	Sieviete N=3 (%)	Vīrietis N=8 (%)	Sieviete N=47 (%)
Tiesiska palīdzība						
Saņēmu	2 (20,0)	6 (12,0)	0	0	2 (25,0)	6 (12,7)
Grūti pateikt	6 (60,0)	10 (20,0)	2 (100)	0	4 (50,0)	10 (21,2)
Nesaņēmu	2 (20,0)	34 (68,0)	0	3 (100)	2 (25,0)	31 (65,9)
Sociāla palīdzība						
Saņēmu	2 (20,0)	6 (12,0)	0	0	2 (25,0)	6 (12,7)
Grūti pateikt	7 (70,0)	14 (28,0)	2 (100)	1 (33,3)	5 (62,5)	13 (27,6)
Nesaņēmu	1 (10,0)	30 (60,0)	0	2 (66,6)	1 (12,5)	28 (59,5)
Atbalsts ģimenē						
Saņēmu	6 (60,0)	23 (46,0)	1 (50,0)	1 (33,3)	5 (62,5)	22 (46,8)
Grūti pateikt	3 (30,0)	13 (26,0)	1 (50,0)	2 (66,6)	2 (25,0)	11 (23,4)
Nesaņēmu	1 (10,0)	14 (28,0)	0	0	1 (12,5)	14 (29,7)
Atbalsts skolā						
Saņēmu	4 (40,0)	10 (20,0)	1 (50,0)	0	3 (37,5)	10 (21,2)
Grūti pateikt	4 (40,0)	16 (32,0)	1 (50,0)	0	3 (37,5)	16 (34,0)
Nesaņēmu	2 (20,0)	24 (48,0)	0	3 (100)	2 (25,0)	21 (44,6)
Atbalsts sabiedrībā						
Saņēmu	3 (30,0)	18 (36,0)	1 (50,0)	1 (33,3)	2 (25,0)	17 (36,1)
Grūti pateikt	4 (40,0)	18 (36,0)	1 (50,0)	1 (33,3)	3 (37,5)	17 (36,1)
Nesaņēmu	3 (30,0)	14 (28,0)	0	1 (33,3)	3 (37,5)	13 (27,6)

Cita seksuālās vardarbības forma ir seksuāli vardarbīga ķermeņa aizskaršana, kas nozīmē, ka persona ir bijusi spiesta pieskarties cita cilvēka intīmajām ķermeņa daļām un/vai kāds ir aizskāris viņa ķermeni seksuālā veidā pret personas gribu. Kopā 5 (2,5%) vīrieši un 14 (7,3%) sievietes kaut reizi ir piedzīvojuši seksuāli vardarbīgu ķermeņa aizskaršanu, kas ir statistiski nozīmīga atšķirība starp dzimumiem ($\chi^2=4,81$; $p<0,05$), kas nozīmē, ka vīrieši, salīdzinot ar sievietēm, retāk piedzīvo seksuāli

vardarbīgu ķermeņa aizskaršanu. Tomēr, mērot atšķirības un ņemot vērā vardarbības pieredzes biežumu, statistiski nozīmīgas atšķirības netika konstatētas ($\chi^2=4,84$; n.s.). Līdzīgi rezultāti tika iegūti arī bērnu vecuma grupā, kur seksuāli vardarbīgu ķermeņa aizskaršanu ir piedzīvojis 1 (1,4%) zēns un neviena meitene, savukārt pieaugušo grupā šo seksuālās vardarbības formu uzrāda 4 (3,1%) vīrieši un 14 (7,9%) sievietes, nevienā vecuma grupā nav vērojamas statistiski nozīmīgas atšķirības starp dzimumiem (skatīt 9. tabulu).

9. tabula
Seksuāli vardarbīga ķermeņa aizskaršanas uzrādītais piedzīvotās seksuālās vardarbības biežums.

VD biežums	Kopā		χ^2	Bērns		χ^2	Pieaugušais		χ^2
	Vīrietis N=200 (%)	Sieviete N=193 (%)		Vīrietis N=72 (%)	Sieviete N=15 (%)		Vīrietis N=128 (%)	Sieviete N=178 (%)	
Nav	195	179		71	15		124	164	
noticis	(97,5)	(92,7)		(98,6)	(100)		(96,9)	(92,1)	
Vienu reizi	3	9		0	0		3	9	
Dažas reizes	(1,5)	(4,7)	4,84	0	0	0,21	(2,3)	(5,1)	3,13
Daudzas reizes	2	5		1	0		1	5	
	(1,0)	(2,6)		(1,4)	0		(0,8)	(2,8)	
Daudzas reizes	0	0		0	0		0	0	

Lielākā daļa, 3 (60,0%), vīriešu dzimuma respondentu seksuāli vardarbīgu ķermeņa aizskaršanu ir piedzīvojuši vecumā no 16–18 gadiem, taču gandrīz tikpat daudz respondentu šo seksuālās vardarbības formu ir piedzīvojuši vecumā no 7–11 gadiem, savukārt lielākā daļa, 5 (35,7%), sieviešu dzimuma respondentes – vecumā līdz 6 gadiem, samērā bieži 4 (28,5%) sievietes šo seksuālās vardarbības veidu ir piedzīvojušas arī vecumā pēc 18 gadiem (skatīt 10. tabulu).

10. tabula
Vecums, kad notikusi seksuāli vardarbīga ķermeņa aizskaršana

Vecuma grupa	Kopā		Bērns		Pieaugušais	
	Vīrietis N=5(%)	Sieviete N=14(%)	Vīrietis N=1(%)	Sieviete N=0(%)	Vīrietis N=4(%)	Sieviete N=14(%)
Līdz 6 gadiem	0	5 (35,7)	0	0	0	5 (35,7)
7–11 gadiem	2 (40,0)	3 (21,4)	0	0	2 (50,0)	3 (21,4)
12–15 gadiem	0	1 (7,1)	0	0	0	1 (7,1)
16–18 gadiem	3 (60,0)	2 (14,2)	1 (100)	0	2 (50,0)	2 (14,2)
Pēc 18 gadiem	0	4 (28,5)	0	0	0	4 (28,5)

Abu dzimumu respondenti uzrāda, ka visbiežāk vardarbības veicējs seksuāli vardarbīgas ķermeņa aizskaršanas gadījumā, ir bijis pazīstams cilvēks (vīriešu izlasē 3 (60,0%), bet sieviešu izlasē 7 (50,0%). Gandrīz tikpat daudz, 2 (40,0%) vīriešu dzimuma respondenti šo seksuālās vardarbības formu, ir piedzīvojuši no drauga vai

draudzenes, savukārt sieviešu izlasē otrs visbiežāk uzrādītais vardarbības veicējs bija radnieks, piemēram, brālēns (skatīt 11. tabulu).

11. tabula

Vardarbības veicējs seksuāli vardarbīgas ķermeņa aizskaršanas gadījumā						
Vardarbības veicējs	Kopā		Bērns		Pieaugušais	
	Vīrietis N=5 (%)	Sieviete N=14 (%)	Vīrietis N=1 (%)	Sieviete N=0 (%)	Vīrietis N=4 (%)	Sieviete N=14 (%)
Svešinieks	0	1 (7,1)	0	0	0	1 (7,1)
Paziņa	3 (60,0)	7 (50,0)		0	3 (75,0)	7 (50,0)
Draugs	2 (40,0)	1 (7,1)	1 (100)	0	1 (25,0)	1 (7,1)
Radnieks	0	4 (28,5)		0	0	4 (28,5)
Cits	0	1 (7,1)	0	0	0	1 (7,1)

Lielākā daļa, 3 (60,0%) vīriešu dzimuma respondentu norāda, ka vardarbības veicēja vecums seksuāli vardarbīgas ķermeņa aizskaršanas gadījumā bija aptuveni tāds pats kā respondentam, kas norāda, ka vīriešu augstākais risks piedzīvot šāda veida vardarbību ir no vienaudžiem, savukārt pēc sieviešu atbildēm spriežams, ka visbiežāk, 8 (57,1%) respondentu gadījumos, vardarbības veicējs bija vismaz 5 gadus vecāks par respondentu. Rezultāti uzrāda, ka vīriešu un sieviešu riska situācijas, kad viņi varētu tikt pakļauti seksuāli vardarbīgai ķermeņa aizskaršanai ir atšķirīgi (skatīt 12. tabulu).

12. tabula

Vardarbības veicēja vecums seksuāli vardarbīgas ķermeņa aizskaršanas gadījumā						
Vardarbības veicēja vecums	Kopā		Bērns		Pieaugušais	
	Vīrietis N=5 (%)	Sieviete N=14 (%)	Vīrietis N=1 (%)	Sieviete N=0 (%)	Vīrietis N=4 (%)	Sieviete N=14 (%)
Vismaz 5 g. jaunāks	0	0	0	0	0	0
Tādā pašā vecumā	3 (60,0)	5 (35,7)	1 (100)	0	2 (50,0)	5 (35,7)
Vismaz 5 g. vecāks	1 (20,0)	8 (57,1)	0	0	1 (25,0)	8 (57,1)
Grūti pateikt	1 (20,0)	1 (7,1)	0	0	1 (25,0)	1 (7,1)

13. tabula

Laika ilgums, līdz atklāta seksuāli vardarbīga ķermeņa aizskaršana						
Vecuma grupa	Kopā		Bērns		Pieaugušais	
	Vīrietis N=5 (%)	Sieviete N=14 (%)	Vīrietis N=1 (%)	Sieviete N=0 (%)	Vīrietis N=4 (%)	Sieviete N=14 (%)
Līdz 1 mēn.	1 (20,0)	2 (14,2)	1 (100)	0	0	2 (14,2)
Līdz pusgadam	0	0	0	0	0	0
Līdz gadam	0	0	1	0	0	0
Līdz 3 gadiem	0	0	0	0	0	0
Līdz 5 gadiem	1 (20,0)	0	0	0	1 (25,0)	0
Līdz 10 gadiem	0	1 (7,1)	0	0	0	1 (7,1)
Ilgāk par 10 gadiem	0	3 (21,4)	0	0	0	3 (21,4)
Nav atklājies	3 (60,0)	8 (57,1)	0	0	3 (75,0)	8 (57,1)

3 (60,0%) vīriešu izlases respondenti seksuāli vardarbīgu ķermeņa aizskaršanu nav atklājuši, kas ir raksturīgs arī sieviešu izlasei 8 (57,1%) gadījumos. Piektā daļa, 3 (21,4%) sieviešu izlases respondentu, arī uzrāda, ka šīs seksuālās vardarbības forma tika atklāta tikai pēc ļoti ilga laika, vairāk nekā pēc 10 gadiem, kad no kriminālprocesa viedokļa ir iestājies noilgums (skatīt 13. tabulu). Iegūtie dati norāda, ka abu izlašu respondenti ir sastapušies ar ierobežojumiem, kas nav ļāvuši atklāt seksuālās vardarbības pieredzi.

Vīriešu izlasē seksuāli vardarbīga ķermeņa aizskaršana tika atklāta mammai, psihologam un draugam, katru atbildi sniedz 1 (50,0%) respondents, savukārt sieviešu izlasē visbiežāk, 3 (50,0%) respondentēs, kā uzticēšanās personu ir uzrādījuši draugu/draudzeni (skatīt 14. tabulu).

14. tabula

Persona vai institūcija, kam tika atklāta seksuāli vardarbīga ķermeņa aizskaršana						
Atklāšanas subjekts	Kopā		Bērns		Pieaugušais	
	Vīrietis N=2 (%)	Sieviete N=6 (%)	Vīrietis N=1 (%)	Sieviete N=0 (%)	Vīrietis N=1 (%)	Sieviete N=6 (%)
Mamma	1 (50,0)	1 (16,6)	1 (100)	0	0	1 (16,6)
Tētis	0	1 (16,6)	0	0	0	1 (16,6)
Brālis/Māsa	0	1 (16,6)	0	0	0	1 (16,6)
Psihologs	1 (50,0)	1 (16,6)	0	0	1 (100)	1 (16,6)
Draugs	1 (50,0)	1 (16,6)	1 (100)	0	0	3 (50,0)
Cits	0	1 (16,6)	0	0	0	1 (16,6)

15. tabula

Palīdzības saņemšanas novērtējums seksuāli vardarbīgas ķermeņa aizskaršanas gadījumā

Palīdzības un atbalsta veids	Kopā		Bērns		Pieaugušais	
	Vīrietis N=2 (%)	Sieviete N=6 (%)	Vīrietis N=1 (%)	Sieviete N=0 (%)	Vīrietis N=1 (%)	Sieviete N=6 (%)
Tiesiska palīdzība						
Saņēmu	1 (50,0)	0	0	0	1 (100)	0
Grūti pateikt	0	0	0	0	0	0
Nesaņēmu	1 (50,0)	6 (100)	1 (100)	0	0	6 (100)
Sociāla palīdzība						
Saņēmu	0	0	0	0	0	0
Grūti pateikt	0	0	0	0	0	0
Nesaņēmu	2 (100)	6 (100)	1 (100)	0	1 (100)	6 (100)
Atbalsts ģimenē						
Saņēmu	0	4 (66,6)	0	0	0	4 (66,6)
Grūti pateikt	0	0	0	0	0	0
Nesaņēmu	2 (100)	2 (33,3)	1 (100)	0	1 (100)	2 (33,3)
Atbalsts skolā						
Saņēmu	0	0	0	0	0	0
Grūti pateikt	1 (50,0)	2 (33,3)	0	0	1 (100)	2 (33,3)
Nesaņēmu	1 (50,0)	4 (66,6)	1 (100)	0	0	4 (66,6)

Atbalsts sabiedrībā						
Saņēmu	1 (50,0)	0	0	0	1 (100)	0
Grūti pateikt	0	1 (16,6)	0	0	0	1 (16,6)
Nesaņēmu	1 (50,0)	5 (83,3)	1 (100)	0	0	5 (83,3)

Vīriešu izlases respondenti novērtē, ka seksuāli vardarbīgas ķermeņa aizskaršanas gadījumā ir saņēmuši tiesisku palīdzību un atbalstu ģimenē, katru atbildi sniedz 1 (50,0%) respondents, abi respondenti norāda, ka vismazāk izjutuši atbalstu ģimenē un sociālu palīdzību. Savukārt sieviešu izlasē visbiežāk, 4 (66,6%) respondentes, atbalstu saņēmušas ģimenē, bet vismazāk izjutušas tiesisku un sociālu palīdzību, kā arī atbalstu skolas/darba vidē un sabiedrībā (skatīt 15. tabulu).

Vēl viena no seksuālās vardarbības formām ir verbāla seksuāla aizskaršana, kas nozīmē, ka persona tiek pakļauta seksuāliem verbāliem aizskārumiem saistībā ar savu ķermeni vai seksuālo uzvedību. Kopā 12 (6,0%) vīrieši un 62 (32,1%) sievietes kaut reizi ir bijuši pakļauti verbālai seksuālai aizskaršanai. Tā ir statistiski nozīmīga atšķirība starp dzimumiem ($\chi^2=43,85$; $p<0,001$), kas nozīmē, ka vīrieši, salīdzinot ar sievietēm, retāk piedzīvo verbālu seksuālu aizskaršanu. Līdzīgi rezultāti tika iegūti arī bērnu vecuma grupā, kur verbālu seksuālu aizskaršanu ir piedzīvojuši 2 (2,8%) zēni un 3 (20,0%) meitenes, savukārt pieaugušo grupā šo seksuālās vardarbības formu piedzīvojuši 10 (7,8%) vīrieši un 59 (33,1%) sievietes, abās grupās ir vērojama statistiski nozīmīgas atšķirības starp dzimumiem, bērnu grupā ($\chi^2=10,53$; $p<0,01$), bet pieaugušo (27,85; $p<0,001$), kas nozīmē, ka abās vecuma grupās vīriešu dzimums, salīdzinot ar sieviešu dzimumu, retāk piedzīvo verbālu seksuālu aizskaršanu (skatīt 16. tabulu).

16. tabula

Verbālas seksuālas aizskaršanas gadījumā uzrādītais piedzīvotās seksuālās vardarbības biežums.

VD biežums	Kopā		χ^2	Bērns		χ^2	Pieaugušais		χ^2
	Vīrietis N=200 (%)	Sieviete N=193 (%)		Vīrietis N=72 (%)	Sieviete N=15 (%)		Vīrietis N=128 (%)	Sieviete N=178 (%)	
Nav	188	131		70	12		118	119	
noticis	(94,0)	(70,5)		(95,8)	(80,0)		(92,2)	(66,9)	
Vienu reizi	2	18	44,44***	0	2	10,53**	2	16	27,85***
Dažas reizes	(1,0)	(9,3)		(13,3)	(1,6)		(9,0)		
Daudzas reizes	8	38		(2,8)	(6,7)		(4,7)	(20,8)	
reizes	(4,0)	(19,7)							
Daudzas reizes	2	6		0	0		2	6	
reizes	(1,0)	(3,1)					(1,6)	(4,4)	

* $p < 0,01$; *** $p < 0,001$

Lielākā daļa, 9 (75,0%) vīriešu dzimuma respondentu, pakļaušanu verbālai seksuālai aizskaršanai ir piedzīvojuši vecumā pēc 18 gadiem, bet lielākā daļa, 41 (43,8%) sieviešu dzimuma respondentu, vecumā no 16–18 gadiem, gandrīz tikpat daudz 39 (62,9%) sievietes šo seksuālās vardarbības veidu ir piedzīvojušas arī vecumā pēc 18 gadiem (skatīt 17. tabulu).

17. tabula

Vecuma grupa	Vecums, kad notikusi verbāla seksuāla aizskaršana					
	Kopā		Bērns		Pieaugušais	
	Vīrietis N=12(%)	Sieviete N=62(%)	Vīrietis N=2(%)	Sieviete N=3(%)	Vīrietis N=10(%)	Sieviete N=59(%)
7–11 gadiem	0	1 (1,6)	0	0	0	1 (1,6)
12–15 gadiem	2 (16,6)	18 (29,0)	1 (33,3)	2 (66,6)	1 (10,0)	16 (27,1)
16–18 gadiem	7 (58,3)	41 (66,1)	2 (66,6)	2 (66,6)	5 (50,0)	39 (66,1)
Pēc 18 gadiem	9 (75,0)	39 (62,9)	0	0	9 (90,0)	39 (66,1)

Abu dzimumu respondenti uzrāda, ka visbiežāk vardarbības veicējs verbālas seksuālas aizskaršanas gadījumā ir bijis nepazīstams cilvēks (vīriešu izlasē 5 (41,6%), bet sieviešu izlasē 58 (93,5%)). Aptuveni trešdaļa respondentu abās izlasēs norāda, ka vardarbības veicējs bija pazīstams cilvēks, attiecīgi 4 (33,3%) vīriešu un 17 (27,4%) sieviešu dzimuma respondenti (skatīt 18. tabulu).

18. tabula

Vardarbības veicējs	Vardarbības veicējs verbālas seksuālas aizskaršanas gadījumā					
	Kopā		Bērns		Pieaugušais	
	Vīrietis N=12(%)	Sieviete N=62(%)	Vīrietis N=2(%)	Sieviete N=3(%)	Vīrietis N=10(%)	Sieviete N=59(%)
Svešinieks	5 (41,6)	58 (93,5)	0	0	5 (50,0)	58 (98,3)
Paziņa	4 (33,3)	17 (27,4)	0	3 (100)	4 (40,0)	14 (23,7)
Draugs	1 (8,3)	0	1 (50,0)	0	1	0
Cits	2 (16,6)	1 (1,6)	1 (50,0)	0	1 (10,0)	1 (1,6)

Lielākā daļa, 8 (66,6%) vīriešu dzimuma respondenti, norāda, ka vardarbības veicēja vecums verbālas seksuālas aizskaršanas gadījumā bija aptuveni tāds pats kā respondentam, savukārt sieviešu atbildes uzrāda, ka visbiežāk, 34 (54,8%) respondentes, vardarbības veicējs bija vismaz 5 gadus vecāks par viņu. Neviens respondents vīriešu izlasē nenorāda, ka vardarbības veicējs būtu bijis ievērojami jaunāks par viņu, sieviešu izlasē šādu atbildi sniedz 6 (6,4%) respondentes (skatīt 19. tabulu).

19. tabula

Vardarbības veicēja vecums	Vardarbības veicēja vecums verbālas seksuālas aizskaršanas gadījumā					
	Kopā		Bērns		Pieaugušais	
	Vīrietis N=12(%)	Sieviete N=62(%)	Vīrietis N=2(%)	Sieviete N=3(%)	Vīrietis N=10(%)	Sieviete N=59(%)

Vismaz 5 g. jaunāks	0	6 (6,4)	0	0	0	4 (6,7)
Tādā pašā vecumā	8 (66,6)	25 (40,3)	0	2 (66,6)	8 (80,0)	23 (38,9)
Vismaz 5 g. vecāks	1 (8,3)	34 (54,8)	0	1 (33,3)	1 (10,0)	33 (55,9)
Grūti pateikt	4 (33,3)	17 (27,4)	2 (100)	0	2 (20,0)	17 (28,8)

7 (58,3%) vīriešu izlases respondentu verbālu seksuālu aizskaršanu nav atklājuši, kas arī ir raksturīgs sieviešu izlasei 26 (41,9%) gadījumos, tomēr lielākā daļa, 35 (56,4%) sieviešu izlases respondentes, norāda, ka šīs seksuālās vardarbības forma tika atklāta neilgi pēc notikušā (skatīt 20. tabulu).

20. tabula

Vecuma grupa	Kopā		Bērns		Pieaugušais	
	Vīrietis N=12(%)	Sieviete N=62(%)	Vīrietis N=2(%)	Sieviete N=3(%)	Vīrietis N=10(%)	Sieviete N=59(%)
Līdz 1 mēn.	2 (16,6)	35 (56,4)	0	1 (33,3)	2 (20,0)	34 (57,6)
Līdz pusgadam	3 (25,0)	2 (3,2)	1 (50,0)	0	2 (20,0)	2 (3,3)
Līdz gadam	1 (8,3)	1 (1,6)	1 (50,0)	0	1 (10,0)	1 (1,6)
Līdz 3 gadiem	1 (8,3)	0	0	0	1 (10,0)	0
Līdz 5 gadiem	2 (16,6)	1 (1,6)	0	0	2 (20,0)	1 (1,6)
Līdz 10 gadiem	1 (8,3)	1 (1,6)	0	0	1 (10,0)	1 (1,6)
Ilgāk par 10 gadiem	0	1 (1,6)	0	0	0	1 (1,6)
Nav atklājis	7 (58,3)	26 (41,9)	1 (50,0)	2 (66,6)	6 (60,0)	24 (40,6)

Abās izlasēs visbiežāk verbāla seksuāla aizskaršana tika atklāta draugam, attiecīgi 4 (80,0%) gadījumi vīriešu izlasē un 35 (97,2%) gadījumi sieviešu izlasē. Vēl kā atklāšanas subjekts abās izlasēs tiek minēts brālis/māsa (skatīt 21. tabulu).

21. tabula

Atklāšanas subjekts	Kopā		Bērns		Pieaugušais	
	Vīrietis N=5(%)	Sieviete N=36(%)	Vīrietis N=1(%)	Sieviete N=1(%)	Vīrietis N=4(%)	Sieviete N=35(%)
Mamma	0	7 (19,4)	0	0	0	7 (20,0)
Brālis/Māsa	1 (20,0)	9 (25,0)	0	0	1 (25,0)	9 (25,7)
Skolotājs	0	5 (13,8)	0	0	0	5 (14,2)
Psihologs	1 (20,0)	0	0	0	1 (25,0)	0
Policija	1 (20,0)	0	0	0	1 (25,0)	0
Ārsts	0	1 (2,7)	0	0	0	1 (2,8)
Draugs	4 (80,0)	35 (97,2)	1 (100)	1 (100)	3 (75,0)	34 (97,1)

Vīriešu izlases respondenti novērtē, ka verbālas seksuālas aizskaršanas gadījumā visbiežāk atbalstu un palīdzību ir saņēmuši ģimenē 4 (80,0%), bet vismazāk izjutuši tiesisku palīdzību 2 (40,0%). Savukārt sieviešu izlasē bieži, līdzīgi kā vīriešu izlasē, atbalstu un palīdzību ir saņēmuši ģimenē 12 (33,3%), bet vienlaikus visaugstākie rādītāji ir attiecībā uz atbalstu sabiedrībā, to ir izjutušas 14 (38,8%)

respondentes, savukārt vismazāk izjutušas tiesisku un sociālu palīdzību, attiecīgi 28 (77,7%) un 27 (75,0%) respondentes (skatīt 22. tabulu).

22. tabula

Palīdzības saņemšanas novērtējums verbālas seksuālas aizskaršanas gadījumā

Palīdzības un atbalsta veids	Kopā		Bērns		Pieaugušais	
	Vīrietis N=5(%)	Sieviete N=36(%)	Vīrietis N=1(%)	Sieviete N=1(%)	Vīrietis N=4(%)	Sieviete N=35(%)
Tiesiska palīdzība						
Saņēmu	1 (20,0)	2 (5,5)	0	0	1 (25,0)	2 (5,7)
Grūti pateikt	2 (40,0)	6 (16,6)	1 (100)	0	1 (25,0)	6 (17,1)
Nesaņēmu	2 (40,0)	28 (77,7)	0	1 (100)	2 (50,0)	27 (77,1)
Sociāla palīdzība						
Saņēmu	1 (20,0)	2 (5,5)	0	0	1 (25,0)	2 (5,7)
Grūti pateikt	3 (60,0)	7 (19,4)	1 (100)	1 (100)	2 (50,0)	6 (17,1)
Nesaņēmu	1 (20,0)	27 (75,0)	0	0	1 (25,0)	27 (77,1)
Atbalsts ģimenē						
Saņēmu	4 (80,0)	12 (33,3)	1 (100)	0	3 (75,0)	12 (34,2)
Grūti pateikt	1 (20,0)	10 (27,7)	0	1 (100)	1 (25,0)	9 (25,7)
Nesaņēmu	0	14 (38,8)	0	0	0	14 (40,0)
Atbalsts skolā						
Saņēmu	3 (60,0)	8 (22,2)	0	0	3 (75,0)	8 (22,8)
Grūti pateikt	2 (40,0)	8 (22,2)	1 (100)	1 (100)	1 (25,0)	7 (20,0)
Nesaņēmu	0	20 (55,5)	0	0	0	20 (57,1)
Atbalsts sabiedrībā						
Saņēmu	3 (60,0)	14 (38,8)	0	0	3 (75,0)	14 (40,0)
Grūti pateikt	1 (20,0)	9 (25,0)	1 (100)	1 (100)	0	8 (22,8)
Nesaņēmu	1 (20,0)	13 (36,1)	0	0	1 (25,0)	13 (37,1)

Cita seksuālās vardarbības forma ir piespiedu dzimumkontakts (izvarošana), kas nozīmē, ka persona ir bijusi spiesta stāties vaginālās, anālās vai orālās dzimumattiecībās pret viņas gribu. Kopā 8 (4,0%) vīrieši un 9 (4,7%) sievietes kaut reizi piedzīvojuši piespiedu dzimumkontaktu (izvarošanu), starp dzimumiem netika konstatēta statistiski nozīmīga atšķirība ($\chi^2=4,47$; n.s.), kas nozīmē, ka vīrieši un sievietes vienādi bieži tiek pakļauti piespiedu dzimumkontaktam (izvarošanai). Līdzīgi rezultāti tika iegūti arī bērnu vecuma grupā, kur piespiedu dzimumkontaktu (izvarošanu) ir piedzīvojuši 2 (2,8%) zēni un neviena meitene, savukārt pieaugušo grupā šo seksuālās uz šo vardarbības formu norāda 6 (4,0%) vīrieši un 9 (4,7%) sievietes, nevienā vecuma grupā nav vērojamas statistiski nozīmīgas atšķirības starp dzimumiem (skatīt 23. tabulu).

Lielākā daļa, 5 (62,5%) vīriešu dzimuma respondentu, piespiedu dzimumkontakta (izvarošanu) ir piedzīvojuši vecumā pēc 18 gadiem, arī lielākā daļa, 6 (66,6%) sieviešu dzimuma respondentes, norāda šo pašu vecumu, kad piedzīvota šī seksuālās vardarbības forma (skatīt 24. tabulu). Tātad abi dzimumi tikuši pakļauti piespiedu dzimumkontakta (izvarošanai) jau pieaugušā vecumā, kas, iespējams, ir skaidrojams ar seksuāli aktīvāku dzīvesveidu.

23. tabula
Piespiedu dzimumkontakta (izvarošanas) uzrādītais piedzīvotās seksuālās vardarbības biežums

VD biežums	Kopā		χ^2	Bērns		χ^2	Pieaugušais		χ^2
	Vīrietis N=200 (%)	Sieviete N=193 (%)		Vīrietis N=72 (%)	Sieviete N=15 (%)		Vīrietis N=128 (%)	Sieviete N=178 (%)	
Nav noticis	192 (96,0)	184 (95,3)	4,47	70 (97,2)	15 (100)	0,42	122 (95,3)	169 (94,9)	5,91
Vienu reizi	3 (1,0)	9 (2,6)		1 (1,4)	0		1 (0,8)	5 (2,8)	
Dažas reizes	2 (1,5)	5 (2,1)		1 (1,4)			2 (1,6)	4 (2,2)	
Daudzas reizes	3 (1,5)	0		0	0		3 (2,3)	0	

24. tabula
Vecums, kad noticis piespiedu dzimumkontakts (izvarošana)

Vecuma grupa	Kopā		Bērns		Pieaugušais	
	Vīrietis N=8(%)	Sieviete N=9(%)	Vīrietis N=2(%)	Sieviete N=0(%)	Vīrietis N=6(%)	Sieviete N=9(%)
7–11 gadiem	1 (12,5)	0	1 (50,0)	0	0	0
12–15 gadiem	1 (12,5)	2 (22,2)	1 (50,0)	0	0	2 (22,2)
16–18 gadiem	1 (12,5)	2 (22,2)	0	0	1 (16,6)	2 (22,2)
Pēc 18 gadiem	5 (62,5)	6 (66,6)	0	0	5 (83,3)	6 (66,6)

Vīriešu dzimuma izlasē gandrīz vienādi bieži tiek uzrādīti vairāki vardarbības veicēji: 3 (37,5%) respondenti neidentificē vardarbības veicēju, 2 (25,0%) norāda, ka tas bija draugs/draudzene, un tikpat daudz respondentu norāda, ka tas bija nepazīstams cilvēks. Arī sieviešu dzimuma izlasē gandrīz vienādi bieži tiek uzrādīti vairāki vardarbības veicēji: 5 (55,5%) respondentes uzrāda, kas tas bija paziņa, un 4 (44,4%), ka tas bija draugs/draudzene (skatīt 25. tabulu).

25. tabula
Vardarbības veicējs piespiedu dzimumkontakta (izvarošanas) gadījumā

Vardarbības veicējs	Kopā		Bērns		Pieaugušais	
	Vīrietis N=8(%)	Sieviete N=9(%)	Vīrietis N=2(%)	Sieviete N=0(%)	Vīrietis N=6(%)	Sieviete N=9(%)
Svešinieks	2 (25,0)	0	0	0	2 (33,3)	0
Paziņa	1 (12,5)	5 (55,5)	0	0	1 (16,6)	5 (55,5)
Draugs/draudzene	2 (25,0)	4 (44,4)	0	0	2 (33,3)	4 (44,4)

Cits	3 (37,5)	0	2 (100)	0	1 (16,6)	0
------	----------	---	---------	---	----------	---

Lielākā daļa, 3 (60,0%) vīriešu dzimuma respondentu, norāda, ka vardarbības veicēja vecums piespiedu dzimumkontakta (izvarošanas) gadījumā bija aptuveni tāds pats kā respondenta, kas norāda, ka vīriešu augstākais risks piedzīvot šāda veida vardarbību ir no vienaudžiem, savukārt sievietes uzrāda, ka vienādi bieži, 4 (44,4%) respondentēm, vardarbības veicējs bija vai nu tanī pašā vecumā vai vismaz 5 gadus vecāks par viņu. Rezultāti uzrāda, ka vīriešu un sieviešu riska situācijas, kad viņi varētu tikt pakļauti piespiedu dzimumkontakta (izvarošanai) ir atšķirīgi (skatīt 26. tabulu).

26. tabula

Vardarbības veicēja vecums	Kopā		Bērns		Pieaugušais	
	Vīrietis N=8(%)	Sieviete N=9(%)	Vīrietis N=2(%)	Sieviete N=0(%)	Vīrietis N=6(%)	Sieviete N=9(%)
Tādā pašā vecumā	5 (62,5)	4 (44,4)	0	0	5 (83,3)	4 (44,4)
Vismaz 5 g. vecāks	1 (12,5)	4 (44,4)	1 (50,0)	0	0	4 (44,4)
Grūti pateikt	2 (25,0)	1 (11,1)	1 (50,0)	0	1 (16,6)	1 (11,1)

6 (75,0%) vīriešu izlases respondenti piespiedu dzimumkontakta (izvarošanu) nav atklājuši, kas ir raksturīgs arī sieviešu izlasei 4 (44,4%) gadījumos, kas nozīmē, ka abu dzimumu gadījumā krimināli sodāmas darbības netika pakļautas kriminālprocesam. Trešā daļa, 3 (33,3%) sieviešu izlases respondentes, arī uzrāda, ka šīs seksuālās vardarbības forma tika atklāta salīdzinoši neilgi pēc notikušā – līdz pusgadam (skatīt 27. tabulu). Iegūtie dati norāda, ka abu izlašu respondenti ir sastapušies ar ierobežojumiem, kas nav ļāvuši atklāt seksuālas vardarbības pieredzi.

27. tabula

Vecuma grupa	Kopā		Bērns		Pieaugušais	
	Vīrietis N=8(%)	Sieviete N=9(%)	Vīrietis N=2(%)	Sieviete N=0(%)	Vīrietis N=6(%)	Sieviete N=9(%)
Līdz 1 mēn.	1 (12,5)	1 (11,1)	0	0	1 (16,6)	1 (11,1)
Līdz pusgadam	0	3 (33,3)	0	0	0	3 (33,3)
Līdz 3 gadiem	1 (12,5)	0	0	0	1 (16,6)	0
Līdz 10 gadiem	0	1 (11,1)	0	0	0	1 (11,1)
Nav atklājis	6 (75,0)	4 (44,4)	2 (100)	0	4 (66,6)	4 (44,4)

28. tabula

Atklāšanas subjekts	Kopā		Bērns		Pieaugušais	
	Vīrietis N=2 (%)	Sieviete N=5 (%)	Vīrietis N=0 (%)	Sieviete N=0 (%)	Vīrietis N=2 (%)	Sieviete N=5 (%)
Mamma	0	1 (20,0)	0	0	0	1 (20,0)
Psihologs	1 (50,0)	0	0	0	1 (50,0)	0

Draugs	0	4 (80,0)	0	0	0	4 (80,0)
Cits	1 (50,0)	1 (20,0)	0	0	1 (50,0)	1 (20,0)

Vīriešu izlasē piespiedu dzimumkontakts (izvarošana) tika atklāts psihologam un citam (atbilde nav precizēta), katru atbildi sniedz 1 (50,0%) respondents, savukārt sievietes izlasē visbiežāk, 4 (80,0%) respondentes, kā uzticēšanās personu ir uzrādījušas draugu/draudzeni (skatīt 28. tabulu). Neviens respondents savu vardarbības pieredzi nav atklājis Valsts policijai.

Vīriešu izlases respondenti novērtē, ka piespiedu dzimumkontakta (izvarošanas) gadījumā ir saņemta tikai sociāla palīdzība, šādu atbildi sniedz 1 (50,0%) respondents, abi respondenti (2 (100%)) norāda, ka nav saņēmuši tiesisku palīdzību. Savukārt sievietes izlasē 1 (20,0%) respondente norāda, ka atbalstu saņēmusi ģimenē un visas (5 (100%)) respondentes norāda, ka nav izjutušas tiesisku un sociālu palīdzību, kā arī atbalstu skolas/darba vidē (skatīt 29. tabulu). Kopumā abu izlašu respondenti norāda, ka piespiedu dzimumkontakta (izvarošanas) gadījumā lielākoties atbalstu un palīdzību nav izjutuši un saņēmuši.

29. tabula
Palīdzības saņemšanas novērtējums piespiedu dzimumkontakta (izvarošanas) gadījumā

Palīdzības un atbalsta veids	Kopā		Bērns		Pieaugušais	
	Vīrietis N=2 (%)	Sieviete N=5 (%)	Vīrietis N=0 (%)	Sieviete N=0 (%)	Vīrietis N=2 (%)	Sieviete N=5 (%)
Tiesiska palīdzība						
Saņēmu	0	0	0	0	0	0
Grūti pateikt	0	0	0	0	0	0
Nesaņēmu	2 (100,0)	5 (100)	0	0	2 (100,0)	5 (100)
Sociāla palīdzība						
Saņēmu	1 (50,0)	0	0	0	1 (50,0)	0
Grūti pateikt	1 (50,0)	0	0	0	1 (50,0)	0
Nesaņēmu	0	5 (100)	0	0	0	5 (100)
Atbalsts ģimenē						
Saņēmu	0	1 (20,0)	0	0	0	1 (20,0)
Grūti pateikt	1 (50,0)	0	0	0	1 (50,0)	0
Nesaņēmu	1 (50,0)	4 (80,0)	0	0	1 (50,0)	4 (80,0)
Atbalsts skolā/darbā						
Saņēmu	0	0	0	0	0	0
Grūti pateikt	2 (100)	0	0	0	2 (100)	0
Nesaņēmu	0	5 (100)	0	0	0	5 (100)
Atbalsts sabiedrībā						
Saņēmu	0	0	0	0	0	0
Grūti pateikt	1 (50,0)	1 (20,0)	0	0	1 (50,0)	1 (20,0)
Nesaņēmu	1 (50,0)	4 (80,0)	0	0	1 (50,0)	4 (80,0)

Vēl viena seksuālās vardarbības forma ir seksuāla vardarbība internetā, kas nozīmē, ka persona ir iesaistījies kontaktā ar kādu cilvēku ar interneta starpniecību un viņš ir centies to seksuāli izmantot. Kopā 7 (3,5%) vīrieši un 5 (2,6%) sievietes kaut reizi piedzīvojuši seksuālu vardarbību internetā, starp dzimumiem netika konstatēta statistiski nozīmīga atšķirība ($\chi^2=1,88$; n.s.), kas nozīmē, ka vīrieši un sievietes vienādi bieži tiek pakļautas seksuālai vardarbībai internetā. Līdzīgi rezultāti tika iegūti arī bērnu vecuma grupā, kur seksuālu vardarbību internetā ir piedzīvojuši 5 (6,9%) zēni un neviena meitene, savukārt pieaugušo grupā šo seksuālās vardarbības formu uzrāda 2 (1,6%) vīrieši un 5 (2,8%) sievietes, nevienā vecuma grupā nav vērojamas statistiski nozīmīgas atšķirības starp dzimumiem (skatīt 30. tabulu).

30. tabula

VD biežums	Kopā		χ^2	Bērns		χ^2	Pieaugušais		χ^2
	Vīrietis	Sieviete		Vīrietis	Sieviete		Vīrietis	Sieviete	
	N=200 (%)	N=193 (%)		N=72 (%)	N=15 (%)		N=128 (%)	N=178 (%)	
Nav noticis	193 (96,5)	188 (97,4)		67 (93,1)	15 (100)		126 (98,4)	173 (97,2)	
Vienu reizi	3 (1,5)	4 (2,1)	1,88	3 (4,2)	0	1,10	0	4 (2,2)	3,64
Dažas reizes	4 (2,0)	1 (0,5)		2 (2,8)	0		2 (1,6)	1 (0,6)	

Lielākā daļa, 6 (85,7%) vīriešu dzimuma respondentu, seksuālu vardarbību internetā ir piedzīvojuši vecumā no 16–18 gadiem, savukārt biežākās, 2 (40,0%), sieviešu izlases atbildes vienmērīgi sadalās starp vecumu no 16–18 un pēc 18 gadu vecuma (skatīt 31. tabulu).

31. tabula

Vecuma grupa	Vecums, kad notikusi seksuāla vardarbība internetā					
	Kopā		Bērns		Pieaugušais	
	Vīrietis N=7(%)	Sieviete N=5(%)	Vīrietis N=5(%)	Sieviete N=0(%)	Vīrietis N=2(%)	Sieviete N=5(%)
7–11 gadiem	0	1 (20,0)	0	0	0	1 (20,0)
12–15 gadiem	2 (28,5)	1 (20,0)	2 (40,0)	0	0	1 (20,0)
16–18 gadiem	6 (85,7)	2 (40,0)	4 (80,0)	0	2 (100)	2 (40,0)
Pēc 18 gadiem	1 (14,2)	2 (40,0)	0	0	1 (50,0)	2 (40,0)

32. tabula

Vecuma grupa	Laika ilgums, līdz atklāta seksuāla vardarbība internetā					
	Kopā		Bērns		Pieaugušais	
	Vīrietis N=7(%)	Sieviete N=5(%)	Vīrietis N=5(%)	Sieviete N=0(%)	Vīrietis N=2(%)	Sieviete N=5(%)
Līdz 1 mēn.	4 (57,1)	1 (20,0)	3 (60,0)	0	1 (50,0)	1 (20,0)

Līdz 10 gadiem	1 (14,2)	0	0	0	1 (50,0)	0
Nav atklājis	2 (28,5)	4 (80,0)	2 (100)	0	0	4 (80,0)

Lielākā daļa, 4 (57,1%) vīriešu izlases respondentu seksuālu vardarbību internetā ir atklājuši neilgi pēc notikušā, savukārt sieviešu izlasē, 4 (80,0%) gadījumos, šī seksuālās vardarbības pieredze netika atklāta citiem (skatīt 32. tabulu). Iegūtie dati norāda, ka seksuālas vardarbības internetā gadījumā atklāšanas pieredze ir atšķirīga, vīriešiem vairāk raksturīgs to atklāt uzreiz, bet sievietēm paturēt neatklātu.

Visbiežāk, 3 (60,0%) vīrieši, seksuālu vardarbību internetā atklāja draugam, 2 (40,0%) – mammai un 1 (20,0%) – tētim vai trenerim/pulciņa vadītājam. Trenera kā uzticības personas izvēle norāda, ka jebkuram profesionālim, kas saskaras ar bērniem vai jauniešiem, jābūt sagatavotam atbilstoši rīkoties, ja viņam tiek ziņots par seksuālas vardarbības gadījumu. Savukārt sieviešu izlasē visbiežāk kā uzticēšanās persona tika uzrādīta mamma un draugs/draudzene, katra atbilde minēta 1 (100%) reizi (skatīt 33. tabulu).

33. tabula

Persona vai institūcija, kam tika atklāta seksuāla vardarbība internetā

Atklāšanas subjekts	Kopā		Bērns		Pieaugušais	
	Vīrietis N=5 (%)	Sieviete N=1 (%)	Vīrietis N=3 (%)	Sieviete N=0 (%)	Vīrietis N=2 (%)	Sieviete N=1 (%)
Mamma	2 (40,0)	1 (100)	2 (66,6)	0	0	1 (100)
Tētis	1 (20,0)	0	1 (33,3)	0	0	0
Treneris	1 (20,0)	0	0	0	1 (50,0)	0
Draugs	3 (60,0)	1 (100)	2 (66,6)	0	1 (50,0)	1 (100)

34. tabula

Palīdzības saņemšanas novērtējums seksuālas vardarbības internetā gadījumā

Palīdzības un atbalsta veids	Kopā		Bērns		Pieaugušais	
	Vīrietis N=5 (%)	Sieviete N=1 (%)	Vīrietis N=3 (%)	Sieviete N=0 (%)	Vīrietis N=2 (%)	Sieviete N=1 (%)
Tiesiska palīdzība						
Saņēmu	0	0	0	0	0	0
Grūti pateikt	4 (80,0)	1 (100)	3 (100)	0	1 (50,0)	1 (100)
Nesaņēmu	1 (20,0)	0	0	0	1 (50,0)	0
Sociāla palīdzība						
Saņēmu	1 (20,0)	0	0	0	1 (50,0)	0
Grūti pateikt	3 (60,0)	1 (100)	3 (100)	0	0	1 (100)
Nesaņēmu	1 (20,0)	0	0	0	1 (50,0)	0
Atbalsts ģimenē						
Saņēmu	2 (40,0)	1 (100)	2 (66,6)	0	0	1 (100)
Grūti pateikt	1 (20,0)	0	1 (33,3)	0	0	0
Nesaņēmu	2 (40,0)	0	0	0	2 (100)	0
Atbalsts skolā/darbā						
Saņēmu	1 (20,0)	0	1 (33,3)	0	0	0

Grūti pateikt	3 (60,0)	1 (100)	2 (66,6)	0	1 (50,0)	1 (100)
Nesaņēmu	1 (20,0)	0	0	0	1 (50,0)	0
Atbalsts sabiedrībā						
Saņēmu	1 (20,0)	1 (100)	0	0	1 (50,0)	1 (100)
Grūti pateikt	3 (60,0)	0	3 (100)	0	0	0
Nesaņēmu	1 (20,0)	0	0	0	1 (50,0)	0

Vīriešu izlases respondenti novērtē, ka seksuālas vardarbības internetā gadījumā viņiem ir grūti novērtēt saņemto palīdzību un atbalstu, gandrīz visos piedāvātajos atbalsta veidos tā ir visbiežāk uzrādītā atbilde: jautāti par tiesisku palīdzību, 4 (80,0%) respondenti izvēlas atbildi „grūti pateikt”, par sociālu palīdzību, atbalstu skolā/darbā un sabiedrībā katrā no variantiem 3 (60,0%) respondenti izvēlas atbildi „grūti pateikt”. Savukārt sievietes izlasē respondente norāda, ka atbalstu saņēmusi ģimenē un sabiedrībā (skatīt 34. tabulu). Kopumā tas norāda, ka seksuālas vardarbības internetā gadījumā piedāvātā palīdzība un atbalsts ir nepietiekams un neskaidrs, kas daļēji būtu skaidrojums ar to, ka šī ir salīdzinoši jauna seksuālas vardarbības forma.

Cita seksuālas vardarbības forma ir seksuālā ekspluatācija (prostitūcija), kas nozīmē, ka persona ir iesaistījies seksuālā kontaktā, par to saņemot atlīdzību. Kopā tikai 1 (0,5%) vīrietis un 1 (0,5%) sieviete norāda, ka kaut reizi bijuši pakļauti seksuālai ekspluatācijai (prostitūcijai), starp dzimumiem netika konstatēta statistiski nozīmīga atšķirība ($\chi^2=0,00$; n.s.), kas nozīmē, ka vīrieši un sievietes vienādi bieži tiek pakļauti seksuālai ekspluatācijai (prostitūcijai) (skatīt 35. tabulu).

35. tabula

VD biežums	Seksuālās ekspluatācijas (prostitūcijas) uzrādītais biežums								
	Kopā			Bēns			Pieaugušais		
	Vīrietis N=200 (%)	Sieviete N=193 (%)	χ^2	Vīrietis N=72 (%)	Sieviete N=15 (%)	χ^2	Vīrietis N=128 (%)	Sieviete N=178 (%)	χ^2
Nav noticis	199 (99,5)	192 (99,5)		0	0		127 (99,2)	177 (99,4)	
Vienu reizi	0	0	0,00	0	0	-	0	0	0,05
Dažas reizes	1 (0,5)	1 (0,5)		0	0		1 (0,8)	1 (0,6)	

Respondents uzrāda, ka seksuālo ekspluatāciju (prostitūciju) piedzīvojis vecumā no 16–18 gadiem, ka šo vardarbības pieredzi atklājis laika posmā no 3–5 gadiem, par to informējot treneri/pulciņa vadītāju, viņš izvēlas atbildi „grūti pateikt”

attiecībā saņemto tiesisko palīdzību un atbalstu ģimenē, uzskata, ka ir saņēmis sociālu palīdzību, bet nav saņēmis atbalstu skolā/darba vietā un sabiedrībā.

Vēl viena seksuālās vardarbības forma ir netiklu darbību veikšana ar nepilngadīgo. Šī seksuālās vardarbības forma nozīmē, ka persona, kas nav sasniegusi 16 gadu vecumu, ir bijusi spiesta pieskarties pieauguša cilvēka (vecāka par 18 gadiem) intīmajām ķermeņa daļām un/vai viņš ir aizskāris bērna ķermeni seksuālā veidā. Kopā 3 (1,5%) vīrieši un 7 (3,6%) sievietes kaut reizi piedzīvojuši netiklu darbību veikšanu, starp dzimumiem netika konstatēta statistiski nozīmīga atšķirības ($\chi^2=3,99$; n.s.), kas nozīmē, ka vīrieši un sievietes vienādi bieži tiek pakļautas netiklu darbību veikšanai. Līdzīgi rezultāti tika iegūti arī bērnu vecuma grupā, kur netiklu darbību veikšanu ir piedzīvojis 1 (1,4%) zēns un neviena meitene, savukārt pieaugušo grupā šo seksuālās vardarbības formu uzrāda 2 (1,6%) vīrieši un 7 (3,9%) sievietes, nevienā vecuma grupā nav vērojamas statistiski nozīmīgas atšķirības starp dzimumiem (skatīt 36. tabulu).

36. tabula

Netiklu darbību veikšanas ar nepilngadīgo uzrādītais biežums									
VD biežums	Kopā		χ^2	Bērns		χ^2	Pieaugušais		χ^2
	Vīrietis N=200 (%)	Sieviete N=193 (%)		Vīrietis N=72 (%)	Sieviete N=15 (%)		Vīrietis N=128 (%)	Sieviete N=178 (%)	
Nav noticis	197 (98,5)	186 (96,4)		71 (98,6)	15 (100)		126 (98,4)	171 (96,1)	
Vienu reizi	1 (0,5)	3 (1,6)	3,99	0	0	0,21	1 (0,8)	3 (1,7)	1,48
Dažas reizes	1 (0,5)	4 (2,1)		0	0		1 (0,8)	4 (2,2)	
Daudzas reizes	1 (0,5)	0		1 (1,4%)	0		0	0	

2 (66,6%) vīrieši netiklu darbību veikšanu ir piedzīvojuši vecumā no 12–16 gadiem, bet 1 (33,3%) vīrietis šo seksuālās vardarbības formu, ir piedzīvojis ļoti agrīni, vecumā līdz 6 gadiem. Lielākā daļa, 5 (71,4%) sievietes, uzrāda šo pašu vecumu, kad piedzīvota netiklu darbību veikšana (skatīt 37. tabulu).

37. tabula

Vecums, kad tika veiktas netiklas darbības ar nepilngadīgo						
Vecuma grupa	Kopā		Bērns		Pieaugušais	
	Vīrietis N=3(%)	Sieviete N=7(%)	Vīrietis N=1(%)	Sieviete N=0(%)	Vīrietis N=2(%)	Sieviete N=7(%)
Līdz 6 gadiem	1 (33,3)	1 (14,2)	1 (100)	0	0	1 (14,2)
7–11 gadiem	0	2 (28,5)	0	0	0	2 (28,5)
12–16gadiem	2 (66,6)	5 (71,4)	0	0	2 (100)	5 (71,4)

Vīriešu dzimuma izlasē gandrīz vienādi bieži tiek uzrādīti vairāki vardarbības veicēji: 2 (66,6%) respondenti kā vardarbības veicēju uzrāda māti, bet 1 (33,3%) norāda, ka tas bija draugs/draudzene. Māte kā seksuālās vardarbības veicējs ir netipiski, kas var norādīt, ka, iespējams, līdz šim šis aspekts nav pietiekami pētīts, tomēr jāņem vērā, ka šo seksuālās vardarbības veidu uzrāda ļoti maz respondentu un līdz ar to nevar izslēgt dažādus situatīvos ietekmes faktorus. Savukārt sieviešu dzimuma izlasē visbiežāk, 4 (57,1%) gadījumos, netiklas darbības veicis paziņa (skatīt 38. tabula).

38. tabula

Vardarbības veicējs netiklu darbību veikšanas ar nepilngadīgo gadījumā

Vardarbības veicējs	Kopā		Bērns		Pieaugušais	
	Vīrietis N=3(%)	Sieviete N=7(%)	Vīrietis N=1(%)	Sieviete N=0(%)	Vīrietis N=2(%)	Sieviete N=7(%)
Svešinieks	0	0	0	0	0	0
Paziņa	0	4 (57,1)	0	0	0	4 (57,1)
Mamma	2 (66,6)	0	1 (100)	0	1 (50,0)	0
Draugs/draudzene	1 (33,3)	1 (14,2)	0	0	1 (50,0)	1 (14,2)
Radnieks	0	2 (28,5)	0	0	0	2 (28,5)

2 (75,0%) vīriešu izlases respondenti netiklu darbību veikšanu nav atklājuši, kas ir arī samērā raksturīgs sieviešu izlasei – 2 (28,5%) gadījumos, kas nozīmē, ka abu dzimumu gadījumā krimināli sodāmas darbības netika pakļautas kriminālprocesam. Tomēr lielākā daļa, 4 (57,1%) sieviešu izlases respondentes, uzrāda, ka šī seksuālās vardarbības forma tika atklāta pēc ļoti ilga laika – vairāk kā pēc 10 gadiem (skatīt 39. tabulu). Iegūtie dati norāda, ka abu izlašu respondenti ir sastapušies ar ierobežojumiem, kas nav ļāvuši atklāt seksuālas vardarbības pieredzi.

39. tabula

Laika ilgums, līdz atklāta netiklu darbību veikšana ar nepilngadīgo

Vecuma grupa	Kopā		Bērns		Pieaugušais	
	Vīrietis N=3(%)	Sieviete N=7(%)	Vīrietis N=1(%)	Sieviete N=0(%)	Vīrietis N=2(%)	Sieviete N=7(%)
Līdz 5 gadiem	1 (33,3)	0	0	0	1 (50,0)	0
Līdz 10 gadiem	0	2 (28,5)	0	0	0	2 (28,5)
Pēc 10 gadiem	0	4 (57,1)	0	0	0	4 (57,1)
Nav atklājis	2 (66,6)	2 (28,5)	1 (100)	0	1 (50,0)	2 (28,5)

40. tabula

Persona vai institūcija, kam tika atklāta netiklu darbību veikšana ar nepilngadīgo

Atklāšanas subjekts	Kopā		Bērns		Pieaugušais	
	Vīrietis N=1 (%)	Sieviete N=5 (%)	Vīrietis N=0 (%)	Sieviete N=0 (%)	Vīrietis N=1 (%)	Sieviete N=5 (%)
Brālis/māsa	0	2 (40,0)	0	0	0	2 (40,0)
Draugs	0	2 (40,0)	0	0	1 (100)	2 (40,0)

Psihologs	0	1 (20,0)	0	0	0	1 (20,0)
Ārsts	0	1 (20,0)	0	0	0	1 (20,0)
Cits	1 (50,0)	1 (20,0)	0	0	0	1 (20,0)

Vīriešu izlasē 1 (50,0%) respondents netiklu darbību veikšanu atklāja personai, kas netika precizēta, savukārt sievietes izlasē visbiežāk, 2 (40,0%) respondentes, kā uzticēšanās personu ir uzrādījušas brāli/māsu vai draugu, tiek minēts arī psihologs un ārsts, katru atbildi sniedz 1 (20,0%) respondente (skatīt 40. tabulu). Neviens respondents savu vardarbības pieredzi nav atklājis Valsts policijai.

Vīriešu izlases respondents, kurš vienīgais atklāja netiklu darbību veikšanu, novērtē, ka ir saņēmis tikai atbalstu ģimenē, bet nav saņēmis tiesisku un sociālu palīdzību, nedz arī atbalstu sabiedrībā. Savukārt sievietes izlasē visbiežāk, 2 (40,0%), respondentes norāda, ka atbalstu saņēmušas ģimenē un visas (5 (100%)) respondentes norāda, ka nav izjutušas tiesisku un sociālu palīdzību, nedz arī atbalstu skolas/darba vidē (skatīt 41. tabulu). Kopumā abu izlašu respondenti norāda, ka netiklu darbību veikšanas gadījumā lielākoties atbalstu un palīdzību nav izjutuši un saņēmuši.

41. tabula

Palīdzības saņemšanas novērtējums netiklu darbību veikšanas ar nepilngadīgo gadījumā

Palīdzības un atbalsta veids	Kopā		Bērns		Pieaugušais	
	Vīrietis N=1 (%)	Sieviete N=5 (%)	Vīrietis N=0 (%)	Sieviete N=0 (%)	Vīrietis N=1 (%)	Sieviete N=5 (%)
Tiesiska palīdzība						
Saņēmu	0	0	0	0	0	0
Grūti pateikt	1 (100)	0	0	0	1 (100)	0
Nesaņēmu	0	5 (100)	0	0	0	5 (100)
Sociāla palīdzība						
Saņēmu	0	0	0	0	0	0
Grūti pateikt	0	0	0	0	0	0
Nesaņēmu	1 (100)	5 (100)	0	0	1 (100)	5 (100)
Atbalsts ģimenē						
Saņēmu	1 (100)	2 (40,0)	0	0	1 (100)	2 (40,0)
Grūti pateikt	0	0	0	0	0	0
Nesaņēmu	0	3 (60,0)	0	0	0	3 (60,0)
Atbalsts skolā/darbā						
Saņēmu	0	0	0	0	0	0
Grūti pateikt	1 (100)	0	0	0	1 (100)	0
Nesaņēmu	0	5 (100)	0	0	0	5 (100)
Atbalsts sabiedrībā						
Saņēmu	0	1 (20,0)	0	0	0	1 (20,0)
Grūti pateikt	0	0	0	0	0	0
Nesaņēmu	1 (100)	4 (80,0)	0	0	1 (100)	4 (80,0)

Vēl viena seksuālās vardarbības forma ir dzimumsakari ar pieaugušo. Šī seksuālās vardarbības forma nozīmē, ka persona, kas nav sasniegusi 16 gadu vecumu, ir stājusies dzimumattiecībās ar pieaugušu cilvēku (vecāku par 18 gadiem). Kopā 9 (4,5%) vīrieši un 8 (4,1%) sievietes kaut reizi piedzīvojuši dzimumsakarus ar pieaugušo, starp dzimumiem netika konstatēta statistiski nozīmīga atšķirība ($\chi^2=2,03$; n.s.), kas nozīmē, ka vīrieši un sievietes vienādi bieži tiek pakļauti dzimumsakariem ar pieaugušo. Līdzīgi rezultāti tika iegūti arī bērnu vecuma grupā, kur dzimumsakarus ar pieaugušo ir piedzīvojis 1 (1,4%) zēns un 1 (6,7%) meitene, savukārt pieaugušo grupā šo seksuālās vardarbības formu uzrāda 8 (6,3%) vīrieši un 7 (3,9%) sievietes, nevienā vecuma grupā nav vērojamas statistiski nozīmīgas atšķirības starp dzimumiem (skatīt 42. tabulu).

42. tabula

VD biežums	Dzimumsakaru ar pieaugušo uzrādītais biežums.								
	Kopā			Bērns			Pieaugušais		
	Vīrietis N=200 (%)	Sieviete N=193 (%)	χ^2	Vīrietis N=72 (%)	Sieviete N=15 (%)	χ^2	Vīrietis N=128 (%)	Sieviete N=178 (%)	χ^2
Nav noticis	191 (95,5)	185 (95,9)		71 (98,6)	14 (93,3)		120 (93,8)	171 (96,1)	
Vienu reizi	4 (2,0)	2 (1,0)	2,03	0	1 (6,7)	5,04	4 (3,1)	1 (0,6)	4,69
Dažas reizes	4 (2,0)	6 (3,1)		1 (1,4)	0		3 (2,3)	6 (3,4)	
Daudzas reizes	1 (0,5)	0		0	0		1 (0,8)	0	

Visi abu dzimumu respondenti uzrāda, ka dzimumsakarus ar pieaugušo ir piedzīvojuši vecumā no 12–16 gadiem, attiecīgi 9 (100%) vīriešu dzimuma respondenti un 8 (100%) sieviešu dzimuma respondentes (skatīt 43. tabulu).

43. tabula

Vecuma grupa	Vecums, kad notikuši dzimumsakari ar pieaugušo					
	Kopā		Bērns		Pieaugušais	
	Vīrietis N=9(%)	Sieviete N=8(%)	Vīrietis N=1(%)	Sieviete N=1(%)	Vīrietis N=8(%)	Sieviete N=7(%)
12–16 gadiem	9 (100)	8 (100)	1 (100)	1 (100)	8 (100)	7 (800)

44.tabula

Vecuma grupa	Laika ilgums, līdz atklāja dzimumsakarus ar pieaugušo					
	Kopā		Bērns		Pieaugušais	
	Vīrietis N=9(%)	Sieviete N=8(%)	Vīrietis N=1(%)	Sieviete N=1(%)	Vīrietis N=8(%)	Sieviete N=7(%)
Līdz 1 mēn.	3 (33,3)	3 (37,5)	1 (100)	0	2 (25,0)	3 (42,8)
Līdz 6 mēn.	1 (11,1)	2 (25,0)	0	0	1 (12,5)	2 (28,5)
Līdz 1 gadam	3 (33,3)	0	0	0	3 (37,5)	0
Līdz 3 gadiem	2 (22,2)	1 (12,5)	0	0	2 (25,0)	1 (14,2)

Līdz 5 gadiem	2 (22,2)	1 (12,5)	0	0	2 (25,0)	1 (14,2)
Līdz 10 gadiem	1 (14,2)	1 (12,5)	0	0	1 (50,0)	1 (14,2)
Nav atklājies	2 (22,2)	2 (25,0)	0	1 (100)	2 (25,0)	1 (14,2)

Lielākā daļa, 3 (33,3%) vīriešu izlases respondentu, dzimumsakarus ar pieaugušo ir atklājuši neilgi pēc notikušā, un tikpat daudz laika posmā no pusgada līdz gadam. Arī sievietes izlasē 3 (37,5%) gadījumos šī seksuālās vardarbības pieredze tika atklāta neilgi pēc notikušā vai 2 (25,0%) gadījumos – līdz pusgadam pēc notikušā (skatīt 44. tabulu). Iegūtie dati norāda, ka dzimumsakaru ar pieaugušo gadījumā abu dzimumu respondenti ir atklātāki, jo, iespējams, viņi notikušo nesaista ar seksuālu vardarbību. Šāds rezultāts norāda nepieciešamību informēt nepilngadīgos un sabiedrību kopumā, ka dzimumsakari ar pieaugušo ir krimināli sodāma seksuālās vardarbības forma.

Visbiežāk, 4 (57,1%) vīrieši, dzimumsakarus ar pieaugušo atklāja draugam, arī sievietes izlasē visbiežāk kā uzticēšanās persona tiek uzrādīts draugs/draudzene – 3 (50,0%) gadījumi (skatīt 45. tabulu).

45. tabula

Atklāšanas subjekts	Kopā		Bērns		Pieaugušais	
	Vīrietis N=7(%)	Sieviete N=6(%)	Vīrietis N=1(%)	Sieviete N=0(%)	Vīrietis N=6(%)	Sieviete N=6(%)
Mamma	0	1 (16,6)	0	0	0	1 (16,6)
Māsa/brālis	1 (14,2)	0	0	0	1 (16,6)	0
Radnieks	0	1 (16,6)	0	0	0	1 (16,6)
Psihologs	0	1 (16,6)	0	0	0	1 (16,6)
Treneris	1 (14,2)	0	0	0	1 (16,6)	0
Draugs	4 (57,1)	3 (50,0)	0	0	4 (50,0)	3 (50,0)
Cits	1 (14,2)	0	1 (100)	0	0	0

46. tabula

Palīdzības un atbalsta veids	Kopā		Bērns		Pieaugušais	
	Vīrietis N=7(%)	Sieviete N=6(%)	Vīrietis N=1(%)	Sieviete N=0(%)	Vīrietis N=6(%)	Sieviete N=6(%)
Tiesiska palīdzība						
Saņēmu	2 (28,5)	0	0	0	2 (33,3)	0
Grūti pateikt	3 (42,8)	1 (16,6)	1 (100)	0	2 (33,3)	1 (16,6)
Nesaņēmu	2 (28,5)	5 (83,3)	0	0	2 (33,3)	5 (83,3)
Sociāla palīdzība						
Saņēmu	1 (14,2)	0	0	0	1 (16,6)	0
Grūti pateikt	3 (42,8)	1 (16,6)	1 (100)	0	1 (16,6)	1 (16,6)
Nesaņēmu	4 (57,1)	5 (83,3)	0	0	4 (66,6)	5 (83,3)
Atbalsts ģimenē						
Saņēmu	2 (28,5)	0	0	0	2 (33,3)	0

Grūti pateikt	3 (42,8)	4 (66,6)	1 (100)	0	2 (33,3)	4 (66,6)
Nesaņēmu	2 (28,5)	2 (33,3)	0	0	2 (33,3)	2 (33,3)
Atbalsts skolā						
Saņēmu	3 (42,8)	1 (16,6)	0	0	3 (50,0)	1 (16,6)
Grūti pateikt	2 (28,5)	1 (16,6)	1 (100)	0	1 (16,6)	1 (16,6)
Nesaņēmu	2 (28,5)	4 (66,6)	0	0	1 (50,0)	4 (66,6)
Atbalsts sabiedrībā						
Saņēmu	3 (42,8)	0	0	0	3 (50,0)	0
Grūti pateikt	3 (57,1)	3 (50,0)	1 (100)	0	3 (50,0)	3 (50,0)
Nesaņēmu	0	3 (50,0)	0	0	0	3 (50,0)

3 (42,8) vīriešu izlases respondenti novērtē, ka dzimumsakaru ar pieaugušo gadījumā viņi saņēma atbalstu skolā un sabiedrībā, bet nesaņēma sociālu palīdzību – šādu atbildi sniedz 4 (57,1%) respondenti. Savukārt sieviešu izlasē tikai 1 (16,6%) respondente norāda, ka atbalstu saņēmusi skolā, 5 (83,3%) respondentes norāda, ka nav saņēmušas tiesisku un sociālu palīdzību (skatīt 46. tabulu).

Vēl viena seksuālās vardarbības forma ir seksuālā ekspluatācija (pornogrāfija). Šī seksuālās vardarbības forma nozīmē, ka persona ir fotografēta vai filmēta seksuālā veidā pret paša gribu vai bez apzinātas piekrišanas. Kopā 5 (2,5%) vīrieši un 1 (0,5%) sieviete kaut reizi piedzīvojuši seksuālo ekspluatāciju (pornogrāfiju), starp dzimumiem netika konstatēta statistiski nozīmīgas atšķirības ($\chi^2=2,89$; n.s.), kas nozīmē, ka vīrieši un sievietes vienādi bieži tiek pakļauti seksuālai ekspluatācijai (pornogrāfijai). Līdzīgi rezultāti tika iegūti arī bērnu vecuma grupā, kur dzimumsakarus ar pieaugušo ir piedzīvojis 1 (1,4%) zēns un neviena meitene, savukārt pieaugušo grupā šo seksuālās vardarbības formu uzrāda 4 (3,1%) vīrieši un 1 (0,6%) sieviete, nevienā vecuma grupā nav vērojamas statistiski nozīmīgas atšķirības starp dzimumiem (skatīt 47. tabulu).

47. tabula

VD biežums	Seksuālās ekspluatācijas (pornogrāfijas) uzrādītais biežums.								
	Kopā			Bērns			Pieaugušais		
	Vīrietis N=200 (%)	Sieviete N=193 (%)	χ^2	Vīrietis N=72 (%)	Sieviete N=15 (%)	χ^2	Vīrietis N=128 (%)	Sieviete N=178 (%)	χ^2
Nav	195 (95,5)	192 (95,9)		71 (98,6)	0		124 (96,9)	177 (99,4)	
Vienu reizi	3 (1,5)	1 (0,5)	2,89	1 (1,4)	0	0,21	2 (1,6)	1 (0,6)	3,59
Dažas reizes	1 (0,5)	0		0	0		1 (0,8)	0	
Daudzas reizes	1 (0,5)	0		0	0		1 (0,8)	0	

48. tabula

Vecums, kad notikusi seksuālā ekspluatācija (pornogrāfija)

Vecuma grupa	Kopā		Bērns		Pieaugušais	
	Vīrietis N=5(%)	Sieviete N=1(%)	Vīrietis N=1(%)	Sieviete N=0(%)	Vīrietis N=4(%)	Sieviete N=1(%)
Līdz 6 gadiem	1 (20,0)	0	0	0	1 (25,0)	0
7–11 gadiem	0	1 (100)	0	0	0	1 (100)
12–16gadiem	4 (80,0)	0	1 (100)	0	3 (75,0)	0

Lielākā daļa, 4 (80,0%) vīriešu dzimuma respondenti, uzrāda, ka seksuālo ekspluatāciju (pornogrāfiju) ir piedzīvojuši vecumā no 12–16 gadiem, vienīgā respondente sieviete, kas uzrāda šo seksuālās vardarbības formu, to piedzīvojuši vecumā no 7–11 gadiem (skatīt 48. tabulu).

49. tabula

Laika ilgums, līdz atklāja seksuālo ekspluatāciju (pornogrāfiju)

Vecuma grupa	Kopā		Bērns		Pieaugušais	
	Vīrietis N=5(%)	Sieviete N=1(%)	Vīrietis N=1(%)	Sieviete N=0(%)	Vīrietis N=4(%)	Sieviete N=1(%)
Līdz 6 mēn.	1 (20,0)	0	0	0	1 (25,0)	0
Līdz 10 gadiem	1 (20,0)	0	0	0	1 (25,0)	0
Nav atklājis	3 (60,0)	1 (100)	1 (100)	0	2 (50,0)	1 (100)

50.tabula

Persona vai institūcija, kam tika atklāta seksuālā ekspluatācija (pornogrāfija)

Atklāšanas subjekts	Kopā		Bērns		Pieaugušais	
	Vīrietis N=2(%)	Sieviete N=0(%)	Vīrietis N=0(%)	Sieviete N=0(%)	Vīrietis N=2(%)	Sieviete N=0(%)
Policija	1 (50,0)	0	0	0	1 (50,0)	0
Cits	1 (50,0)	0	0	0	1 (50,0)	0

51. tabula

Palīdzības saņemšanas novērtējums seksuālas ekspluatācijas (pornogrāfijas) gadījumā

Palīdzības un atbalsta veids	Kopā		Bērns		Pieaugušais	
	Vīrietis N=2(%)	Sieviete N=0(%)	Vīrietis N=0(%)	Sieviete N=0(%)	Vīrietis N=2(%)	Sieviete N=0(%)
Tiesiska palīdzība						
Saņēmu	1 (50,0)	0	0	0	1 (50,0)	0
Grūti pateikt	1 (50,0)	0	0	0	1 (50,0)	0
Nesaņēmu	0	0	0	0	0	0
Sociāla palīdzība						
Saņēmu	0	0	0	0	0	0
Grūti pateikt	1 (50,0)	0	0	0	1 (50,0)	0
Nesaņēmu	1 (50,0)	0	0	0	1 (50,0)	0
Atbalsts ģimenē						
Saņēmu	1 (50,0)	0	0	0	1 (50,0)	0
Grūti pateikt	0	0	0	0	0	0
Nesaņēmu	1 (50,0)	0	0	0	1 (50,0)	0
Atbalsts skolā/darbā						
Saņēmu	1 (50,0)	0	0	0	1 (50,0)	0
Grūti pateikt	0	0	0	0	0	0

Nesaņēmu	1 (50,0)	0	0	0	1 (50,0)	0
Atbalsts sabiedrībā						
Saņēmu	0	0	0	0	0	0
Grūti pateikt	1 (50,0)	0	0	0	1 (50,0)	0
Nesaņēmu	1 (50,0)	0	0	0	1 (50,0)	0

3 (60,0%) vīriešu izlases respondenti seksuālo ekspluatāciju (pornogrāfiju) nav atklājuši, arī vienīgā respondente sievietē, kas uzrāda šo seksuālās vardarbības formu, šo seksuālās vardarbības pieredzi nav atklājusi, kas nozīmē, ka abu dzimumu gadījumā krimināli sodāmas darbības netika pakļautas kriminālprocesam (skatīt 49. tabulu).

1 (50,0%) vīrietis seksuālo ekspluatāciju (pornogrāfiju) atklāja policijai un 1 (50,0%) respondents savu atbildi neprecizēja (skatīt 50. tabulu).

1 (50,0) vīrietis uzrāda, ka atbalstu ir saņēmis ģimenē, skolā/darbā, kā arī saņēmis tiesisku palīdzību, bet nesaņēma sociālu palīdzību, atbalstu ģimenē, skolā/darbā un sadarbību, šādu atbildi uzrāda 1 (50,0%) respondents (skatīt 51. tabulu).

Uzskati par seksuālo vardarbību

Lai atbildētu uz pētījuma jautājumu, **kādi ir uzskati par seksuālo vardarbību**, tika analizēti aptauju “Palīdzība un atbalsts vardarbības gadījumā” un “Attieksme pret seksuālu vardarbību” jautājumi, kas saistīti ar seksuālo vardarbību.

Lielākā daļa abu dzimumu respondentu uzskata, ka saņemtu palīdzību seksuālas vardarbības ģimenē gadījumā, tā uzskata 134 (67,0%) vīrieši un 155 (80,3%) sievietes, savukārt 18 (9,0%) vīrieši un 9 (4,7%) sievietes, uzskata, ka palīdzību nesaņemtu. Starp vīriešu un sieviešu sniegtajām atbildēm ir vērojamas statistiski nozīmīgas atšķirības ($\chi^2=9,09$; $p<0,01$), kas nozīmē, ka sievietes ir vairāk pārliecinātas, ka viņas saņemtu palīdzību seksuālas vardarbības ģimenē gadījumā (skatīt 52. tabulu).

52. tabula

Atklāšanas subjekts	Kopā		χ^2
	Vīrietis N=200(%)	Sieviete N=193(%)	
Seksuālā vardarbība ģimenē			9,09**

Saņemtu	134 (67,0)	155 (80,3)	
Grūti pateikt	48 (24,0)	29 (15,0)	
Nesaņemtu	18 (9,0)	9 (4,7)	
Seksuālā vardarbība ārpus ģimenes			
Saņemtu	136 (68,0)	168 (87,0)	20,49***
Grūti pateikt	44 (22,0)	16 (8,3)	
Nesaņemtu	20 (10,0)	9 (4,7)	

p<0,01; p<0,001

Lielākā daļa abu dzimumu respondentu uzskata, ka arī saņemtu palīdzību seksuālas vardarbības ārpus ģimenē gadījumā, tā uzskata 136 (68,0%) vīrieši un 168 (87,0%) sievietes, savukārt 20 (10,0%) vīrieši un 9 (4,7%) sievietes, uzskata, ka palīdzību nesaņemtu. Starp vīriešu un sieviešu sniegtajām atbildēm ir vērojamas statistiski nozīmīgas atšķirības ($\chi^2=20,49$; $p<0,001$), kas nozīmē, ka sievietes ir vairāk pārliecinātas, ka viņas saņemtu palīdzību seksuālas vardarbības ārpus ģimenes gadījumā (skatīt 52. tabulu).

Kopumā respondenti ir pozitīvi noskaņoti par palīdzības saņemšanas iespējām, tomēr pētījumi rezultāti par rīcību seksuālas vardarbības gadījumā, liecina, ka bieži vardarbības upuri neatklāj savu pieredzi. Tas varētu norādīt, ka liela daļa barjeru, kas traucē atklāt vardarbības pieredzi, ir psiholoģiskas un saistītas ar vardarbības rādītājam emocionālajām sekām, spēcīgu vainas, kauna un baiļu izjūtu.

Lielākā daļa abu dzimumu respondentu uzskata, ka zinātu, ko darīt, ja pret viņiem vai viņiem zināmu cilvēku kāds izturētos seksuāli vardarbīgā veidā. Tā uzskata 145 (72,5%) vīrieši un 118 (61,1%) sievietes, pret sevi vērstas seksuālas vardarbības gadījumā, un 144 (72,0%) vīrieši un 123 (63,7%) sievietes, pret citu vērstas seksuālas vardarbības gadījumā. Abos gadījumos starp respondentu sniegtajām atbildēm ir vērojamas statistiski nozīmīgas atšķirības starp dzimumiem attiecīgi ($\chi^2=13,55$; $p<0,01$) un ($\chi^2=8,68$; $p<0,01$), kas nozīmē, ka vīrieši ir vairāk pārliecināti, ka viņi zinātu, kā rīkoties seksuālas vardarbības gadījumā (skatīt 53. tabulu).

91 (45,5%) vīrietim ir grūti sniegt konkrētu atbildi, novērtējot tiesībsargājošo sistēmu seksuālas vardarbības gadījumā, savukārt 90 (46,6%) sievietes uzskata, ka tiesībsargājošā sistēma nav atbilstoša, lai palīdzētu seksuālas vardarbības upuriem. Starp dzimumu sniegtajām atbildēm ir vērojama statistiski nozīmīga atšķirība ($\chi^2=39,59$; $p<0,001$), kas nozīmē, ka sievietes ir kritiskāk noskaņotas pret palīdzības saņemšanu tiesībsargājošajā sistēmā seksuālas vardarbības gadījumā. Viedokļu

atšķirības vērojamas, arī novērtējot sociālo sistēmu, kur lielākā daļa, 88 (44,0%) vīrieši, uzskata, ka sociālā sistēma ir atbilstoša, lai palīdzētu seksuālās vardarbības upuriem, savukārt lielākā daļa, 87 (45,1%) sievietes, uzskata, ka sociālā sistēma ir neatbilstoša. Starp dzimumu sniegtajām atbildēm ir vērojamas statistiski nozīmīgas atšķirības ($\chi^2=53,97$; $p<0,001$), kas nozīmē, ka sievietes ir arī kritiskāk noskaņotas pret sociālās sistēmas iespējām sniegt palīdzību seksuālās vardarbības gadījumā.

Kopumā abu dzimumu respondenti ir samērā negatīvi noskaņoti pret sociālās un tiesībsargājošās sistēmas iespējām sniegt palīdzību seksuālās vardarbības gadījumā. Taču vienlaikus viņi ir norādījuši, ka zinātu, ko darīt un saņemtu palīdzību seksuālās vardarbības gadījumā, kas liek domāt, ka vairumā gadījumu viņi nemeklētu palīdzību tiesībsargājošā un sociālā sistēmā, bet risinātu problēmu, apejot šīs sistēmas. Neskatoties uz to, ka jau ir veiktas daudzas izmaiņas upuru aizsardzībai kriminālprocesā un ir vairākas sociālas programmas, kas palīdz upuriem, ir nepieciešams, gan par to informēt sabiedrību, gan arī turpināt pilnveidot tiesībsargājošo un sociālo sistēmu, lai efektīvāk aizsargātu seksuālās vardarbības upurus un palīdzētu seksuālās viņiem.

Lai noskaidrotu respondentu zināšanas par seksuālo vardarbību, viņiem tika uzdoti vairāki jautājumi, kas atspoguļo mītus un aizspriedumus attiecībā uz seksuālo vardarbību. Rezultāti atspoguļoti 53. tabulā.

Lielākā daļa abu dzimumu respondentu atbilstoši novērtē apgalvojumu “Lielākajā daļā gadījumu bērni neatklāj pret sevi vērstu seksuālu vardarbību” – tā uzskata 133 (66,5%) vīrieši un 156 (80,0%) sievietes, starp dzimumiem ir vērojamas statistiski nozīmīgas atšķirības ($\chi^2=12,06$; $p<0,01$), kas nozīmē, ka sievietes ir vairāk pārliecinātas par šī apgalvojuma pareizību un demonstrē korektāku izpratni par seksuālās vardarbības jautājumiem.

Lielākā daļa, 98 (49,0%) vīrieši, nespēj sniegt konkrētu atbildi apgalvojumā “Bērni, kuri ziņo par seksuālu vardarbību un vēlāk šo faktu noliedz, visbiežāk ir samelojuši par vardarbību”, savukārt lielākā daļa, 103 (53,4%) sievietes, nepiekrīt šim apgalvojumam. Starp abu dzimumu sniegtajām atbildēm ir vērojamas statistiski nozīmīgas atšķirības ($\chi^2=36,38$; $p<0,00$), kas nozīmē, ka sievietes ir vairāk pārliecinātas par šī apgalvojuma nepareizību un demonstrē korektāku izpratni par seksuālās vardarbības jautājumiem.

Arī apgalvojumos, kas saistīti ar fizioloģisku uzbudinājumu, ko upuris var piedzīvot seksuālas vardarbības laikā, abu dzimumu respondenti sniedz atbilstošas atbildes. 97 (48,5%) vīrieši un 175 (90,0%) sievietes nepiekrīt apgalvojumam “Ja zēnam seksuālās vardarbības laikā parādās erekcija, tad var uzskatīt, ka seksuāla vardarbība pret viņu nav notikusi”, starp dzimumiem ir vērojamas statistiski nozīmīgas atšķirības ($\chi^2=82,20$; $p<0,00$). 91 (45,5%) vīrietis un 170 (88,1%) sievietes nepiekrīt apgalvojumam “Ja meitene seksuālas vardarbības laikā neizrāda pretestību un uztraukumu, tad var uzskatīt, ka seksuāla vardarbība pret viņu nav notikusi”, arī šajā gadījumā starp abu dzimumu sniegtajām atbildēm ir konstatētas statistiski nozīmīga atšķirības ($\chi^2=79,86$; $p<0,00$). Kopumā sievietes ir vairāk pārliecinātas par šo apgalvojumu nepareizību un demonstrē korektāku izpratni par seksuālās vardarbības jautājumiem.

Lielākā daļa, 86 (43,0%) vīrieši, nespēj sniegt konkrētu atbildi apgalvojumā “Zēns, kurš ir bijis pakļauts seksuālai vardarbībai, pieaugot būs homoseksuāli orientēts”, kas daļēji atspoguļo sabiedrības apjukumu attiecībā uz jautājumiem, kas saistīti ar dzimumidentitāti. Savukārt lielākā daļa, 135 (69,9%) sievietes, nepiekrīt šim apgalvojumam. Starp abu dzimumu sniegtajām atbildēm ir vērojamas statistiski nozīmīgas atšķirības ($\chi^2=37,79$; $p<0,00$), kas nozīmē, ka sievietes ir vairāk pārliecinātas par šī apgalvojuma nepareizību un atspoguļo korektāku izpratni par seksuālās vardarbības jautājumiem.

Apgalvojumā “Meitenes biežāk nekā zēni cieš no seksuālas vardarbības” lielākā daļa abu dzimumu respondentu sniedz korektu – vardarbības teorijai atbilstošu atbildi. Lielākā daļa, 138 (69,0%) vīrieši un 104 (53,9%) sievietes, piekrīt šim apgalvojumam. Starp abu dzimumu sniegtajām atbildēm ir vērojamas statistiski nozīmīgas atšķirības ($\chi^2=9,68$; $p<0,01$), kas nozīmē, ka vīrieši ir vairāk pārliecināti par šī apgalvojuma pareizību un atspoguļo korektāku izpratni par seksuālās vardarbības jautājumiem.

Lielākajai daļai, 77 (38,5%) vīriešiem, ir grūti sniegt konkrētu atbildi par apgalvojumu “Bērni tiek seksuāli izmantoti tāpēc, ka viņu aprūpētāji nav pietiekami viņus uzraudzījuši”, savukārt 87 (45,1%) sievietes nepiekrīt šim apgalvojumam. Starp abu dzimumu sniegtajām atbildēm ir vērojamas statistiski nozīmīgas atšķirības ($\chi^2=15,40$; $p<0,00$), kas nozīmē, ka vīriešu un sieviešu sniegtās atbildes ir atšķirīgas. Nevienam no dzimumiem dominējošā atbilde nav atbilstoša seksuālās vardarbības teorijai, jo vāji uzraudzītiem bērniem ir lielāks risks ciest no seksuālās vardarbības.

Lielākā daļa abu dzimumu respondenti atbilstoši novērtē apgalvojumu “Ja bērns ir jaunāks par 16 gadu vecumu, bet ir piekritis seksuālām darbībām ar pieaugušo, tad pieaugušais ir saucams pie atbildības” – tā uzskata 119 (59,5%) vīrieši un 130 (67,4%) sievietes, starp dzimumiem nav vērojamas statistiski nozīmīgas atšķirības ($\chi^2=3,54$; n.s.), kas nozīmē, ka abi dzimumi ir ar vienlīdzīgām zināšanām par šo apgalvojumu, un tas atspoguļo korektu izpratni par seksuālās vardarbības jautājumiem.

53. tabula

Uzskati par seksuālu vardarbību

Uzskati	Kopā		χ^2	
	Vīrietis N=200(%)	Sieviete N=193(%)		
Lielākajā daļā gadījumu bērni neatklāj pret sevi vērstu seksuālu vardarbību	Piekrītu Grūti pateikt Nepiekrītu	133 (66,5) 55 (27,5) 12 (6,0)	156 (80,8) 34 (17,6) 3 (1,6)	12,06**
Bērni, kuri ziņo par seksuālu vardarbību un vēlāk šo faktu noliedz, visbiežāk ir samelojuši par vardarbību	Piekrītu Grūti pateikt Nepiekrītu	51 (25,5) 98 (49,0) 51 (25,5)	19 (9,8) 71 (36,8) 103 (53,4)	36,38***
Ja zēnam seksuālās vardarbības laikā parādās erekcija, tad var uzskatīt, ka seksuāla vardarbība pret viņu nav notikusi	Piekrītu Grūti pateikt Nepiekrītu	37 (18,5) 66 (33,0) 97 (48,5)	5 (2,6) 13 (6,7) 175 (90,7)	82,20***
Ja meitene seksuālās vardarbības laikā neizrāda pretestību un uztraukumu, tad var uzskatīt, ka seksuāla vardarbība pret viņu nav notikusi	Piekrītu Grūti pateikt Nepiekrītu	50 (25,0) 59 (29,5) 91 (45,5)	10 (5,2) 13 (6,7) 170 (88,1)	79,86***
Zēns, kurš ir bijis pakļauts seksuālai vardarbībai, pieaugot būs homoseksuāli orientēts	Piekrītu Grūti pateikt Nepiekrītu	32 (16,0) 86 (43,0) 82 (41,0)	7 (3,6) 51 (26,4) 135 (69,9)	37,79***
Meitenes biežāk nekā zēni cieš no seksuālās vardarbības	Piekrītu Grūti pateikt Nepiekrītu	138 (69,0) 41 (20,5) 21 (10,5)	104 (53,9) 62 (32,1) 27 (14,0)	9,68**
Bērni tiek seksuāli izmantoti tāpēc, ka viņu aprūpētāji nav pietiekami viņus uzraudzījuši	Piekrītu Grūti pateikt Nepiekrītu	68 (34,0) 77 (38,5) 55 (27,5)	60 (31,1) 46 (23,8) 87 (45,1)	15,40***
Ja bērns ir jaunāks par 16 gadu vecumu, bet ir piekritis seksuālām darbībām ar pieaugušo, tad pieaugušais ir saucams pie atbildības	Piekrītu Grūti pateikt Nepiekrītu	119 (59,5) 49 (24,5) 32 (16,0)	130 (67,4) 33 (17,1) 30 (15,5)	3,54
Ja bērns piekrīt seksuālām attiecībām ar vairāk nekā piecus gadus				4,19

par sevi vecāku nepilngadīgo, tad arī viņš ir tikpat atbildīgs				
	Piekrītu	93 (46,5)	72 (37,3)	
	Grūti pateikt	62 (31,0)	63 (32,6)	
	Nepiekrītu	45 (22,5)	58 (30,1)	
Bērnu izglītošana par seksualitāti veicina seksuālās vardarbības izplatību				
	Piekrītu	51 (25,5)	30 (15,5)	22,70***
	Grūti pateikt	62 (31,0)	33 (17,1)	
	Nepiekrītu	87 (43,5)	130 (67,4)	
53. tabulas turpinājums				
Uzskati	Kopā		χ^2	
	Vīrietis N=200(%)	Sieviete N=193(%)		
Mūsu valstī ir atbilstoša tiesībsargājošā sistēma, lai palīdzētu seksuālās vardarbības upuriem				
	Piekrītu	70 (35,0)	28 (14,5)	39,59***
	Grūti pateikt	91 (45,5)	75 (38,9)	
	Nepiekrītu	39 (19,5)	90 (46,6)	
Mūsu valstī ir atbilstoša sociālā sistēma, lai palīdzētu seksuālās vardarbības upuriem				
	Piekrītu	88 (44,0)	29 (15,0)	53,97***
	Grūti pateikt	79 (39,5)	77 (39,9)	
	Nepiekrītu	33 (16,5)	87 (45,1)	
Es esmu pamanījis sociālās kampaņas, kas vērstas pret seksuālo vardarbību				
	Piekrītu	98 (49,0)	123 (63,7)	12,33**
	Grūti pateikt	62 (31,0)	32 (16,6)	
	Nepiekrītu	40 (20,0)	38 (19,7)	
Es zinātu, ko darīt, ja kāds pret mani izturētos seksuāli vardarbīgā veidā				
	Piekrītu	145 (72,5)	118 (61,1)	13,55**
	Grūti pateikt	42 (21,0)	39 (20,2)	
	Nepiekrītu	13 (6,5)	36 (18,7)	
Es zinātu, ko darīt, ja kāds pret man zināmu cilvēku izturētos seksuāli vardarbīgā veidā				
	Piekrītu	144 (72,0)	123 (63,7)	8,68**
	Grūti pateikt	44 (22,0)	41 (21,2)	
	Nepiekrītu	12 (6,0)	29 (15,0)	

Par apgalvojumu “Ja bērns piekrīt seksuālām attiecībām ar vairāk nekā piecus gadus par sevi vecāku nepilngadīgo, tad arī viņš ir tikpat atbildīgs” lielākā daļa abu dzimumu respondentu sniedz nekorektu – vardarbības teorijai neatbilstošu – atbildi. Ja bērniem ir vienāds attīstības līmenis, tad piecus gadus vecāks bērns vienmēr atradīsies citā vecumposmā un līdz ar to iegūs varas pozīciju pret jaunāku bērnu, un viņi nav līdzvērtīgā situācijā, tātad vecākā bērna veiktās seksuālās darbības pret jaunāko bērnu būs uzskatāmas par seksuālu vardarbību. Lielākā daļa, 93 (46,5%) vīrieši un 72 (37,3%) sievietes, piekrīt šim apgalvojumam. Starp abu dzimumu sniegtajām atbildēm nav konstatētas statistiski nozīmīgas atšķirības ($\chi^2=4,19$; n.s.), kas nozīmē, ka abi dzimumi ir ar vienlīdzīgām zināšanām par šo apgalvojumu, un atspoguļo nekorektu izpratni par seksuālās vardarbības jautājumiem.

Apgalvojumā “Bērnu izglītošana par seksualitāti veicina seksuālās vardarbības izplatību” lielākā daļa abu dzimumu respondentu sniedz korektu – vardarbības teorijai atbilstošu – atbildi. Tā uzskata 87 (43,5%) vīrieši un 130 (67,4%) sievietes. Starp abu dzimumu sniegtajām atbildēm ir konstatētas statistiski nozīmīgas atšķirības ($\chi^2=20,70$; $p<0,000$), kas nozīmē, ka sievietes ir vairāk pārliecinātas par šī apgalvojuma pareizību un atspoguļo korektāku izpratni par seksuālās vardarbības jautājumiem.

Lielākā daļa, 98 (49,0%) vīrieši un 123 (63,7%) sievietes, ir pamanījuši sociālās kampaņas, kas vērstas pret seksuālo vardarbību, tomēr aptuveni piektā daļa abu dzimumu respondentu tās nav pamanījuši, attiecīgi 40 (20,0%) vīrieši un 38 (19,7%) sievietes, starp dzimumu sniegtajām atbildēm ir vērojamas statistiski nozīmīgas atšķirības ($\chi^2=12,33$; $p<0,01$), kas nozīmē, ka sievietes biežāk ir pievērsušas uzmanību sociālajām kampaņām. Kopumā tas norāda uz nepieciešamību veidot jaunas kampaņas, izceļot tos aspektus, kuros respondenti ir uzrādījuši visneatbilstošākās zināšanas, kā arī meklējot citus veidus, kā uzrunāt vīriešu auditoriju.

Attieksme pret seksuālo vardarbību pret vīrieti

Lai atbildētu uz jautājumu, **kāda ir attieksme pret seksuālo vardarbību pret vīrieti**, tika analizēti fokusa grupās iegūtie rezultāti.

Seksuālās vardarbības definēšana

Apkopojot dažādas vardarbības definīcijas, var teikt, ka seksuāla vardarbība pret bērnu ir darbības, kas notikušas, lai apmierinātu otras personas seksuālās vajadzības, pārliecinot un/vai piespiežot bērnu tajās iesaistīties. Vislielākās grūtības sniegt seksuālas vardarbības definīciju bija jauniešu grupā, tomēr tiek izteikti viedokļi, kas raksturo seksuālo vardarbību (*...seksuālā izmantošana – negribot cilvēkam piespiež, gan ietekmējot viņa smadzenes..., ...paspēlējās ar smadzenēm un pēc tam tu izmanto viņa ķermeni..., seksuālā vardarbība – uzreiz tas saistās ar kaut kādu seksuālu kontaktu un ar negribēšanu*). Jauniešu grupā tiek izcelts aspekts, ka seksuālā vardarbība saistās ar piespiešanu un ķermeņa izmantošanu. Arī bērnu grupā

izskan līdzīgi viedokļi – *...ka tev piespiež darīt kaut ko seksuālu, ko tu negribi darīt...*, taču bērnu grupā tiek izcelta arī seksuālās vardarbības kombinācija ar emocionālo vardarbību – *...seksualitāti, kā vīrieti pazemo*. Savukārt profesionāļi vairāk izceļ, ka veiktās darbības ir pret personas gribu – *...kaut kādas seksuālas darbības, kas ir vērstas pret personu gribu vai personai neapzinoties, kas pret viņu tiek veikts..., ...bez personas atļaušanas iejaukties otra cilvēka ķermenī..., ...tādām darbībām, kas otram cilvēkam bieži vien ir ļoti nepatīkamas, un viņš nespēj pateikt nē*. Kopumā visas grupas samērā atbilstoši raksturo seksuālās vardarbības definīciju.

Attiecībā uz izplatītākajām seksuālās vardarbības formām vecumā no 14–17 gadiem starp grupām valda izteikta viedokļu dažādība. Visas grupas izdala kontakta un bezkontakta seksuālo vardarbību – *...visdažādākajos veidos izpausties, sākot ar fizisko un beidzot ar to pašu morālo..., ...gan fiziska ietekme, gan rakstiski, gan mutiski...* (viedokļi no bērnu grupas). Profesionāļu grupā ļoti precīzi tiek nosauktas visas seksuālās vardarbības formas *...izvarošanas, ar dzimumtieksmju apmierināšanu pret dabiskā veidā, pavešanu netiklībā, iesaistīšanā seksuālās darbībās un pornogrāfisku materiālu rādīšana, izplatīšana, izmantošana...*, liekot uzsvāru uz kontakta seksuālo vardarbību. Arī jauniešu grupā seksuālā vardarbība tiek saistīta ar kontaktu *...nodarbojas ar seksu, izvaro..., ...viņu padarīja par meiteni ar koka gabalu, viņu ar koka gabalu izmantoja, to var uztvert kā fizisku seksuālu vardarbību pret zēniem..., ...kaut kāda nevēlama pieskaršanās pretēja dzimuma cilvēkam...*

Bērnu un jauniešu grupā lielāks fokuss tiek likts uz verbālu seksuālu aizskaršanu *...kaut kādā ģērbtuvēs – puisi citus puisus vienkārši kaut kā, es nezinu..., viens dušojas, otrs tur kaut ko apsmietu, varbūt viņi neko negrib seksuālu no tā puisa, bet tādā veidā viņu pazemo..., viņam tur bikses novelk..., ...viņam tur sāk stāvēt un pārējie apsmej...* (viedokļi no bērnu grupas). Bērnu un jauniešu grupā īpaši liela uzmanība tiek pievērsta vīrišķības un vīrišķās seksualitātes aizskaršanai *...ja kāda meitene grib pārgulēt ar kādu puisi, bet puisis negrib, tad pārējie to puisi apsmej, ka viņš tur tagad ir gejs..., ...pat mājās – ka vecākais brālis apceļ un pazemo jaunāko brāli..., ...ka no vecāku puses un varbūt arī no draugu puses – tu kaut ko tā izdarīji, tad uzreiz: “Tevi neviena meitene nemīlēs”..., ...viņam liekas, viņam tas ir jādara, lai apstiprinātu savu vīrišķību, un rezultātā viņš tā kā pats sev ir iestāstījis, ka viņam nav bijis pāri darīts, bet tas iekšēji liek viņam visu laiku justies slikti...* (viedokļi no bērnu grupas), *...šajā gadījumā izdzirdu vārdu “zēni”, tad uzreiz ir tā, ka visticamāk nav kontakts, nu seksuāls kontakts manuprāt..., ...tu tur skrien tā kā meitene, ko tu nevari*

aizlēkt..., ...ka man draugiem liek izģērbties, viens izsaka otram draudus, un viņam vienkārši jāizģērbjas..., ...puisī bija piedzēries, gulēja gultā atslēdzies un meitene viņam attaisāja bikses un viss kaut ko darīja, un tad tur citi kaut ko tur smējās... (viedokļi no jauniešu grupas).

Bērnu un jauniešu grupā kā salīdzinoši bieži sastopama seksuālās vardarbības forma tiek minēta seksuāla vardarbība internetā – *...caur kaut kādu internetu, saitēm, uzmākšanās cilvēkam..., ...tev katru dienu raksta kāds cilvēks, kuru tu pat nepazīsti, kādas vispār nepiedienīgas lietas..., ...kāds izliekas varbūt par kādu meiteni, sarunā tikšanos, patiesībā beigās tā nemaz nav nekāda meitene, un tad dievs vien zina, kas tur notiek tālāk..., ...internetu – iespējams, tieši uz puisiem vairāk attiecas, ka pieaugušie vīrieši maziem puikām uzmācas varbūt* (viedokļi no bērnu grupas), *...seksuāls izmantotājs vēlas, lai viņam runā noteiktas lietas, un šādā veidā viņš var apmierināt kaut kādu savu vajadzību...* (viedoklis no jauniešu grupas).

Kopumā bērnu grupā nemaz netiek akcentēta kontakta seksuālās vardarbības forma, savukārt profesionāļu grupā – bezkontakta, kas norāda, ka bērni un profesionāļi koncentrējas uz dažādām seksuālās vardarbības formām.

Seksuālās vardarbības pret zēniem kā problēmas novērtējums ir ļoti atšķirīgs, bērnu un jauniešu grupā vairāk izskan viedoklis, ka tā nav aktuāla problēma *...manuprāt, vispār nav aktuāls...* (viedoklis no jauniešu grupas), *...ne ļoti aktuāli...* (viedoklis no bērnu grupas), savukārt profesionāļu grupā – ka ir *...ļoti..., vardarbības jautājumi ir gana aktuāli, par viņiem tiek runāts, ir ļoti daudz bukleti, ir ļoti daudz semināri reizēm jau līdz riebumam...* Bērnu un jauniešu grupas viedoklis vairāk tiek balstīts uz faktu, ka par to runā maz vai nemaz, arī profesionāļu grupā izskan līdzīgi apgalvojumi – *...personīgi es nekur neredzu, jo es neredzu informāciju, es neredzu..., ...pilnīgi tikpat kā nedzird tādas lietas, tieši ne mediju ziņā, ne arī paziņām neko tādu negadās dzirdēt īpaši..., ...es neesmu dzirdējis tieši tajā vecumā, tā kā kāda sevišķa diskusija par to bijusi* (viedokļi no jauniešu grupas), *...vienā vai otrā veidā tas netiek nekur tālāk, neviens par to nerunā..., ...visi vienmēr runā par seksuālu uzmākšanos meitenēm, bet es ļoti maz esmu dzirdējis par seksuālu uzmākšanos puisiem...* (viedoklis no bērnu grupas), *...vismaz tas, ko es esmu novērojusi praksē – par to tā netiek runāts* (viedoklis no profesionāļu grupas). Diskusijas rezultātā visas grupas nonāk pie līdzīga secinājuma, ka visdrīzāk problēma ir aktuāla, taču par to runāts netiek – *...par to netiek runāts – tas netiek pieminēts un tā tālāk, tas, manuprāt, neliecina, kas tas viss nav..., ...ja mēs neesam redzējuši, ka kaut kas nav kārtībā, tas*

automātiski nenozīmē, ka mēs esam dzirdējuši, ka viss ir kārtībā... (viedokļi no jauniešu grupas), *...aktuāla ir tā problēma, bet par viņu nerunā...* (viedoklis no bērnu grupas), *...viņa ir aktuāla, bet tas viss ir tā kā slēpts...* (viedoklis no profesionāļu grupas).

Profesionāļu grupā kā pierādījumi tiek minēti dažādi statistikas rādītāji, kas nav īsti patiesi, kaut vai salīdzinot tikai ar šajā pētījumā gūtajiem datiem, piemēram, ka kontakta un bezkontakta seksuāla vardarbība ir *...domāju tur 50% pret 50...* (šajā pētījumā gūtie dati parāda, ka bezkontakta seksuālā vardarbība ir biežāk sastopama, aptuveni par 25%), vai *...40% tie ir zēni...* (šajā pētījumā gūtie dati parāda, ka nedaudz mazāk kā 30% no visiem respondentiem uzrāda seksuālas vardarbības pieredzi), vai *...zem 14 reāla dzimumkontakta nav...* (šajā pētījumā gūtie dati parāda, ka vismaz divi respondenti ir piedzīvojuši piespiedu dzimum kontaktu vecumā līdz 15 gadiem, un viens no viņiem vecumā līdz 11 gadiem).

Seksuālās vardarbības riska faktori

Visās fokusa grupās seksuālās vardarbības riska faktori tiek plaši apspriesti. Visās grupās izskan viedoklis, ka iepriekšējā vardarbības pieredze ir nozīmīgs riska faktors seksuālas vardarbības veikšanai, kas pilnībā atbilst teorijai – *...ko cilvēks ir pieredzējis bērnībā vai pamatskolas vecumā...* (viedoklis no bērnu grupas), *...viņu abižo un tajā brīdī viņš izaug, viņš mēģina parādīt to pret tiem citiem, jo viņam tā bija...* (viedoklis no jauniešu grupas), *...kad viņi paši ir seksuālā vardarbībā cietuši, un īpaši zēni...* (viedoklis no profesionāļu grupas).

Nākamais riska faktors saistībā ar vardarbības veicēju ir psihiskas saslimšanas – *...ja ir kaut kādas garīgas nepilnības smagas* (viedoklis no jauniešu grupas), *...ar kādu vieglu garīgu atpalcību vai arī ar psihiskām saslimšanām* (viedoklis no profesionāļu grupas). Profesionāļu grupā tiek uzsvērta arī tieksme, kas piemīt seksuālās vardarbības veicējam un nosaka viņa uzvedību – *...cilvēkam ir ļoti spēcīga šī te tieksme, un viņš to vēlas darīt*. Izskan arī viedoklis, ka pie seksuālās vardarbības veikšanas noved ierobežotas iespējas realizēt savu seksualitāti nevardarbīgā veidā – *...ja viņš nevar atrast vienāda dzimuma pārstāvi tajā sabiedrībā, kurā viņš ir, tad viņš meklē varbūt mazākus, jo viņam vieglāk pārlicināt, ietekmēt tieši emocionāli...* (viedoklis no jauniešu grupas), *...ja viņš nevar ar sievietēm, protams, viņš meklēs visādus šitos te bērnus...* (viedoklis no profesionāļu grupas). Profesionāļu grupā homoseksuālisms neviennozīmīgi tiek saistīts ar seksuālo vardarbību – *...galvenais ir*

homoseksuālisms..., taču citi diskusijas dalībnieki tam nepiekrīt – *...ir savādāk orientēti vīrieši pie mums Latvijā, protams, ka mēs to dzirdam, un tur nebūtu šī te seksuālā cilvēku izmantošana...* Tas norāda uz nepieciešamību informēt un izglītēt sabiedrību, t.sk., par homoseksualitātes saistību ar seksuālo vardarbību, uz to pastarpināti norāda arī šī pētījuma rezultāti, kurā vairāk nekā 40% respondenti nespēja sniegt pareizu atbildi uz jautājumu, vai zēni pēc seksuāli vardarbīgas pieredzes kļūst homoseksuāli.

Visās grupās kā riska faktors, kas saistāms ar seksuālas vardarbības upuri, tiek minēta ģimene – *...ja tev ģimenē ir kaut kādi seksuāli varmākas, tad daudz lielāka iespēja, ka būs arī upuris...* (viedoklis no bērnu grupas), *...ja ģimenē ir redzēts, ka tēvs pats ir tāda veida seksuāls varmāka, tad no tā var ļoti spēcīgi iespaidoties un bērns var arī tāds pats kļūt..., ...bērnam nav funkcionāla ģimene, kas funkcionē normāli..., ...viņam nav kur iet, un tad līdz ar to, piemēram, kas grib viņu izmantot cilvēki, viņu var vieglāk, tā kā piesaistīt sev, lai vēlāk arī izmantotu kaut kādā veidā..., ...vieglāk manipulēt... nāc pie manis siltā istabā, mājā, es tevi pabarošu... viņš tā dara mēnesi, pēc tam sāk viņu izmantot...* (viedokļi no jauniešu grupas), *...kaut kas nefunkcionē ģimenes sistēmā..., ...ģimenes finansiālais stāvoklis, materiālais stāvoklis ir tāds nu varbūt zem vidējā līmeņa..., ...tādi, kuriem nav kontrole no vecāku puses, kuriem nav laika ierobežojumu un īpaši arī tiem, kuriem tā nauda ir problēma...* (viedokļi no profesionāļu grupas). Gan jauniešu, gan profesionāļu grupā ļoti skaidri tiek iezīmēta seksuālās vardarbības saistība ar novārtā pamešanu, kas arī no seksuālās vardarbības teorijas viedokļa ir spēcīgs riska faktors, lai bērns kļūtu par vardarbības upuri. Vienlaikus profesionāļi iezīmē vēl vienu bērnu-upuru risku – tie ir bērni, kuri ir pārāk pakļāvīgi pieaugušo prasībām un lūgumiem – *...kas aug ļoti labās ģimenēs, kas nemāk pasūtīt trīs mājas tālāk, jo cilvēki viņus uzrunā... arī šie pieklājīgie bērni ir riska kategorija* (viedoklis no profesionāļu grupas).

Vēl viens riska faktors, kas tiek saistīts ar seksuālās vardarbības upuri, ir kādas saslimšanas vai īpatnības – *...fiziski vājāks... tieši fiziski viņus būtu vieglāk izmantot, jo viņiem ir grūtāk pretoties...* (viedoklis no jauniešu grupas), *...saslimšanas vai garīga atpalicība – tas ir pirmām kārtām..., ...bērni ar īpašām vajadzībām – tā ir viena no visvairāk izplatītākajām auditorijām, kas ir pakļauti riskam..., ...tas bērniņš īpaši neko daudz nesaprot, tad šeit varbūt ir kāda saslimstība vai arī šī te garīgās attīstības problēma...* (viedokļi no profesionāļu grupas).

Kā riska faktori, kas attiecināmi uz seksuālas vardarbības upuri, tiek minēti arī draugi – *...arī draugu loks...* (viedoklis no jauniešu grupas), *...nostāk no lielā jauniešu kolektīva, nostāk no tām grupām...*, *...viņu kaut kādu apsvērumu dēļ nepieņem, viņš paliek tāds nostāk, varbūt tāds drusku īpatnējāks raksturā...* (viedokļi no profesionāļu grupas) un atkarību izraisošu vielu ietekme – *...tieši alkohols var būt papildu faktors, jo cilvēks alkohola vai apreibinošo vielu ietekmē kļūst vājāks, lai es varētu pirmkārt loģiski domāt, otrkārt – lai būtu kādas pretošanās spējas...* (viedoklis no jauniešu grupas), *...upuris ir krietnā alkohola reibumā...* (viedoklis no profesionāļu grupas).

Psiholoģiskie riska faktori attiecībā uz bērnu-seksuālas vardarbības upuri vairāk tiek apspriesti bērnu grupā un tiek raksturoti ar piemēriem, kā iepriekšēja emocionālas vardarbības pieredze samazina bērna pašapziņu un var novest situācijās, kurās tas kļūst par seksuālas vardarbības upuri – *...puišiem – ja viņi vienkārši ir kaut kādi ļoti smuki puiši, kaut kādās pirmajās klasēs es redzēju, ka meitenes tur izdomā kaut kādu spēli, ka skrien bučo viņu vai kaut ko tādu un, tad piemēram tur skolotāji un vecāki smejas: “O, reku, tu esi baigais meitu ģēģeris, būsi, kad tu izaugsi liels, priecājies, ka tev pievērs tik daudz uzmanības”, bet tad viņš izaug un tas kaut kādā veidā turpinās, un viņam liekas, ja kaut kādas meitenes viņam tur uzmācas, tad tas nav nekas tāds... un, ja viņu apčamda, viņam liekas – tas nav nekas tāds... man būtu jāpriecājas.*

Cits aspekts, kas tika pārspriests: vai pastāv gadījumi, kad pats seksuālas vardarbības upuris būtu vainojams pie notikušās vardarbības. Kaut arī visās grupās dominējošais viedoklis ir, ka ne, tomēr ir sastopamas arī daudzas šaubas, kuras ne līdz galam tiek pamatotas – *...nekad nevajadzētu uzskatīt, ka, ja tas cilvēks no tā neizvairījās, tā ir viņa vaina..., ...ne vienmēr būs viens noteikts vainīgais, ne vienmēr vispār būs vainīgais..., ...var būt gadījumi, kur nav viens tāds konkrēts pāri darītājs, bet tanī pašā laikā tas nenozīmē, ka tā ir upura vaina..., ...es uzskatu, ka tas vainīgais vienmēr būs tas, kura pusē būs sabiedrība...* (viedokļi no bērnu grupas), *...upuris pats ir atbildīgs tikai tad, ja pats tas notikums, tas akts, noticis tā, kad viņš ir piekritis tam uz to brīdi... un viņš pēc tam varbūt ir mainījis savas domas...* (viedoklis no jauniešu grupas), *...bērns nē, bērns nekādā gadījumā..., ...es nezin kāpēc gribu teikt, ka ir tomēr reti tādi gadījumi...* (viedokļi no profesionāļu grupas), kas norāda, ka visās grupās būtu jāveido diskusijas par atbildības sadalījumu starp upuri un vardarbības veicēju, jo šāda nostāja, ka varbūt tomēr upuris ir vainīgs, netieši veicina seksuālas

vardarbības noklusēšanu, ko vēlāk diskusijā apstiprina arī paši fokusu grupu dalībnieki.

Pēdējā riska faktoru grupu, kas tika apspriesta, bija saistīta ar sociāliem faktoriem. Visās grupās primāri tika uzsvērti stereotipi, kas ir saistīti gan ar seksuālo vardarbību kā tādu, gan seksuālo vardarbību pret vīrieti, gan vīrišķajam dzimumam raksturīgo uzvedību. Atbilstoši seksuālās vardarbības teorijai sabiedrībā valdošie stereotipi tiešām var veidot labvēlīgāku vai mazāk labvēlīgu vidi seksuālai vardarbībai. *Džeki neraud..., ...tas ir stiprais dzimums, kas tiks pats galā ar savām problēmām, un tāpēc runā tikai par sieviešu problēmām..., ...tie stereotipi... samazina viņa pašapziņu un viņš tā kā sevi uzskata par zemāku un viņam ir grūtāk pateikt "nē", vai arī viņš vispār uzskata, ka viņš nevar pateikt "nē"..., ...spiediens, ka pēc iespējas ātrāk vajag zaudēt nevainību..., ...puisim liekas, ka viņam jāpierāda, ka viņš ir vīrietis un jāpārguļ ar meiteni..., ...ka meitene nevarētu fiziski puisim kaut ko tur izdarīt... un tad viņš domā, ka vaina ir viņā pašā..., ...ja meiteni izvarotu kāds čalis maskā, tas nevienam neliktos smieklīgi... bet ja tur ir kaut kāda – es nezinu – ballīte, un meitene uzgrūžas virsū puisim un pārguļ, un tanī filmā visi smejas par to puisī... un tas parasti tiek uztverts humoriski..., ...kā vienmēr, smejas par puisiem – kas tur skolā ir karsējmeitenes..., ...cilvēki ļoti bieži uztver, ka puisiem tas patīk, ka puisiem ir tā, ka jebkāda seksuālā aktivitāte, vienalga, griboša vai negriboša, viņam tas vienalga... (viedokļi no bērnu grupas); ...nav normāli būt nevainīgam pēc 14 gadu vecuma un tādas lietas viņam var radīt kaut kādu tur spriedzi, frustrāciju...,meiteņu un zēnu seksualitāte – viņa atšķiras, teiksim, vērtības pakāpēs... viņa ir pēc būtības ne tik vērtīga... kāds nevēlami aizskars meiteni, tad tas būs tā, kā nu to varēs klasificēt kā reālu seksuālu vardarbību un tas būs tā – nozīmīgi... savukārt – ja tas pats notiek ar zēnu, tad tur uzreiz izpaužas – nu tas tā, nu tā... no senseniem laikiem nav bijusi nekāda vērtība – vai vīrietis, teiksim, ieiet laulībā, būdams nevainīgs vai varbūt tas no tā ir cēlies... tādēļ sievietes seksualitāte ir kaut kā īpaši apsargājama..., ...cik puisiem 14–17 gados tas sagādās problēmas, kad tev šajā gadījumā meitene nāk pieskarties? Atbilde – nepiekrītu, ka tik viennozīmīgi pilnīgi visi puisi priecātos par to, ka viņiem pieskaras meitenes... (viedokļi no jauniešu grupas), ...sieviete klasiskā variantā tiek uzskatīta par upuri un vīrietis nevar būt upuris..., vīrietis neraud... par savām problēmām nerunā... (viedokļi no profesionāļu grupas).*

Cits sociālās vides riska faktors tiek saistīts ar masu mediju ietekmi, par to tiek diskutēts tikai jauniešu un profesionāļu fokusa grupās. Abas grupas atzīst, ka

internetam un citiem masu medijiem ir nozīmīga loma, jo tas pieradina, ka noteiktas parādības, t.sk., seksuāla vardarbība, ir normālas – *...filmas, manuprāt, ļoti ietekmē... viss, ko tu redzi apkārt, arī filmās, tas pārlicina, ka tā ir normāla lieta ..., ...tu vari zināt visu, tu vari redzēt visu..., ...tas vienkārši sabiedrībai liekas normāli...* (viedokļi no jauniešu grupas), *...ļoti labvēlīgi veicina interneta vide..., ...es varu nospiest – jā, es esmu 18gadīgs... tu nevari izkontrolēt..., ...ir pārseksualizētā vide..., ...internetā neoficiālas organizācijas, kas palīdz bērniem, jauniešiem, atbalsta viņus, organizē pasākumus... viņus aicina ciemos, un šādā vidē arī izkristalizējas tie jaunieši, kurus tad kaut kādā veidā arī uzpērk... un tad viņi tā viegli padodas...* (viedokļi no profesionāļu grupas).

Kā citi seksuālās vardarbības riska faktori tiek minēti arī *...relīģija..., ...nabadzība...* (viedokļi no jauniešu grupas), tas atbilst seksuālās vardarbības teorijai. Savukārt profesionāļu grupā izskan viedoklis, kas ir klajā pretrunā ar seksuālās vardarbības teoriju, kad kā riska faktors tiek minēti pasākumi, kas vērsti uz seksuālās vardarbības novēršanu – *...runājot par pusaudžiem, man atkal mazliet absurda liekas prevencija... tāds apburtais loks – mums pastāsta, kā tur izsargāties, par seksu un tā tālāk... bet varbūt šiem jauniešiem pateikt, ka varbūt ir foršāk pavadīt laiku kopā... viņai ir jāsasniedz mērķis, nevis atkal jānoliek uz galda prezervatīvs vai bukletiņš par seksuāli transmisīvām slimībām. Patiesībā tas aktualizē šo jautājumu...* (viedoklis no profesionāļu grupas).

Seksuālās vardarbības sekas

Visas grupas atspoguļo izpratni par seksuālās vardarbības radīto seku daudzveidību un ilglaicību, minot arī dažādus faktoros, kas ietekmē seksuālās vardarbības seku smagumu, caurmērā visi šie viedokļi ir atbilstoši vardarbības teorijai – *...pret vienu cilvēku varētu būt ļoti smaga seksuālā vardarbība, un viņš varētu vēl to kaut cik izciest, lai gan tas atstātu viņam kādu emocionālu pēdu un, ka viņš varētu tā kā labi tikt galā, bet varētu būt kāds cits cilvēks, pret kuru tas varētu būt tā ļoti minimāli, bet saistībā ar viņa raksturu, tā viņam ir ļoti liela emocionālā..., ...jo zemāka ir pašapziņa, jo vairāk tu to ņemsi pie sirds, jo vairāk tu to uztversi nopietni...* (viedokļi no bērnu grupas), *...viņš nevar normāli funkcionēt sabiedrībā... nevar, piemēram, atrast darbu..., ...tas viss vienkārši izmaina absolūti pilnībā..., ...cik tas nopietni bija, tā seksuālā vardarbība* (viedokļi no jauniešu grupas), *...sekas var parādīties uzreiz pēc notikuma, un viņas var parādīties ar nobīdi..., ...to nosaka pats*

konkrētais zēns, kāda ir viņa izturība..., ...kāda ir viņa pretestība šai vardarbībai un tas vardarbības veids, kas pret viņu tiek vērsti..., ...cik ilgā laikā viņš ir seksuāli izmantots..., ...vai tā bija viena reize, vai tie bija gadi... (viedokļi no profesionāļu grupas).

Kā tipiskākās sekas tiek minētas: ...to pašapziņu, ka samazinās uzreiz..., ...tas traucē tev pēc tam veidot veselīgas, gana parastas attiecības ar cilvēkiem... seksuālas attiecības ar cilvēkiem..., ...atstāj tādu kā sakropļotu bildi par to, kas ir vispār seksuālas attiecības..., ...nākotnē būs tur seksuāls varmāka, vai palielina iespēju, ka būs seksuāls upuris nākotnē..., ...depresija..., ...uztaisa pašnāvību..., ...alkoholisms vai narkotikas... (viedokļi no bērnu grupas), ...var būt novirzes, nu, saprašana par normu – kā visam jānotiek... viņš varbūt domā, ka tā ir norma..., radikālāka reakcija ir pašnāvība... viņam varbūt pēc tam liekas, ka dzīvei vispār nav jēgas..., viņš vispār ieraujas sevī, nekāda saistība ar cilvēkiem viņam nav, draugi līdz ar to... (viedokļi no jauniešu grupas), ...puisis, kurš tika seksuāli izmantots, tas bērns ... viņš pēc tam to visu darīja ar savu māsu, ...medicīniskās... puīši ir bijuši ar seksuāli transmisīvajām slimībām..., ...dusmas, niknums, riebums, naidi... tad ir zēniem izteikti disociatīvi rādītāji..., ...puīšiem ir īpaši liels noliegums un izstumšana..., ...zēniem ir dubults kauns..., ...bailes..., ...pašnāvība..., ...depresija... (viedokļi no profesionāļu grupas). Visas minētās seksuālās vardarbības sekas ir atbilstošas seksuālās vardarbības teorijai.

Seksuālās vardarbības atklāšana

Fokusa grupu laikā izskan dažādi viedokļi par barjerām, kas traucē atklāt seksuālās vardarbības gadījumus. Viens no minētajiem iemesliem – ka bērni neizprot notikušo darbību nozīmi – ...bērni nemaz to neapzinās... (viedoklis no bērnu grupas), ... tu neapzinies, ka tas, kas ir noticis, ir seksuālā vardarbība... (viedoklis no jauniešu grupas).

Atkārtoti tiek minētas domas, ka vardarbības atklāšanu bremsē sabiedrībā valdošie stereotipi un pieņēmumi par vīriešu dzimumu – ...ja kādam puisim fiziski uz mācas meitene, bet viņš to negrib pieminēt citiem, tāpēc, ka viņam liekas, ka tad citi viņu apsmies par to, ka viņš ļāva viņu apsmiet..., ...uz puīšiem vairāk tā kā tēmēts, un kaut kā pieņemts, ka puīši tur ir daudz seksuālāki un ka meitenes tur tādas trauklākas un nevarīgākas, un ka ar puīšiem nemaz nekas tāds nevar notikt... un tad, kad puīšiem kaut kas tāds notiek, viņi baidās atzīties, jo viņi domā, ka viņi nav tā kā puīši..., ...pašcieņa, pašas domas par sevi... ja puisim liekas, ka tas kaut kādā veidā ietekmēs

viņa vīrišķību vai kaut kā ietekmēs viņa imidžu, tad viņš domā: nu, ja es to tagad labāk paturēšu sevī, nevienam neko nestāstīšu un ja es tikšu tam pāri pats, tad es būšu baigais vīrietis un es būšu stiprāks un būšu labāks... (viedokļi no bērnu grupas), ...ka vīriešu seksualitāte, manuprāt, nav tik vērtīga..., ...vīrieša tēls, ka vīrietim ir ne tikai jābūt stipram, bet – vīrietis tiek galā ar problēmām..., ...vīrietis nečīkst, viņš tā kā tiek galā ar visām problēmām... (viedokļi no jauniešu grupas), ...puiši neraud, puiši ir stipri... (viedoklis no profesionāļu grupas).

Bailes, ka mainīsies statuss grupā, tiks atstumts no vienaudžu puses – ...kritīs noteikti kaut kādā veidā tava reputācija... pat, ja cilvēki to negribēs darīt, viņi vienmēr uz tevi skatīsies savādāk: ā, nu tas cilvēks tur ir upuris... varbūt tur kaut kāds emocionāli traumēts, es ar viņu negribu veidot attiecības..., ...ja viņi jūtas, ka viņam kāds pāri darījis, tas viņus padara vājākus... (viedokļi no bērnu grupas), ...tas ir kauns – ja uzzinās draugi... (viedoklis no profesionāļu grupas), vai arī, ka to varētu visi uzzināt, ka viņa personiskā pieredze kļūs publiska – ...baidās no publicitātes..., ...tik vaļā no tā noteikti grib, bet negrib, lai par to uzzina visa pasaule... (viedokļi no bērnu grupas), vai arī, ka seksuālās vardarbības upurim neticētu – ...tad, kad viņi pieaug lielāki, tad pirmkārt maz cilvēki viņiem ticētu, daudz viņus apsaukātu par kaut kādiem meļiem..., arī viņam neticētu... uzskatītu, ka apmelo... (viedoklis no bērnu grupas), ...policija varētu pasmieties par tevi... (viedokļi no jauniešu grupas), ...noslēgtā vide, kurā tas notiek, kad par šo konkrēto situāciju zina ļoti maz, iespējams, tikai divi cilvēki, tas ir varmāka un šis te jauniešs, kas tiek izmantots..., ...viņam nenoticēs... (viedokļi no profesionāļu grupas).

Kā vēl viens iemesls seksuālās vardarbības neatklāšanai tiek minēts uzticības personu un informācijas trūkums – ...tad arī gadījumos, kad viņam kaut kāds seksuāli uzmācas, tad viņš ļoti kaunētos par to, nestāstītu to saviem draugiem, jo viņiem ir daudz mazāka tāda... es nezinu, kā lai to pasaka... intīmā tuvība ar draugiem, nu, džekiem daudz mazāka nekā meitenēm... (viedoklis no bērnu grupas), ...nezini, kur teikt arī..., ...tev liekas, ka nevienam tas neinteresē... tas ir mazsvarīgi... (viedokļi no jauniešu grupas), ...bērns nāk un saka, un nereaģē..., ...viņi nerunā un viņiem nav, kam runāt... skolā strādā viens vīrietis... un pie sievietes zēni, šis vecums, nekad neies..., ...kurš no pieaugušajiem ir gatavs runāt atklāti, saukt lietas īstajos vārdos, neraustoties, nesarkstot, nebālējot?... jo visi šie speciālisti pa lielam – liela daļa nav gatavi..., ...puisim nav tā uzticības persona... (viedokļi no profesionāļu grupas).

Cita faktoru grupa, kas tiek minēta saistībā ar seksuālas vardarbības atklāšanas grūtībām, ir emocionāli iemesli – *...tā ir pašcieņas zaudēšana un viss. Tu vispār nevienam nevari paskatīties acīs..., ...kauns, ka viņam kaut kas tāds ir noticis..., ...kauns par to, ka tas arī uzreiz visu to vīrieša identitāti iznīcina..., ...esi vēl mīkstāks... jo tu nevarēji tikt galā..., ...bailes par to, ka tas var atkārtoties..., (viedokļi no jauniešu grupas), ...tā fakta vienkārši nav... ir ļoti, ļoti liels noliegums... un tad, kad ir ļoti liels noliegums, es par to vienkārši nerunāju..., ...kauna apziņa, vainas apziņa... (viedokļi no profesionāļu grupas).*

Visās fokusa grupās tiek minēts, ka seksuāla vardarbība netiek atklāta, jo ieguvums no tā ir mazāks nekā zaudējums – *...viņiem liekas, ka viņi neko neiegūst, to izpaužot..., ...tu zini, ka tas bija slikti, ko tev izdarīja, bet tev liekas, ka atklāšana tev nepalīdzēs..., ...viņš zina, ka tas ir nepareizi, bet viņam liekas, ka, ja viņi to atklās, tad viņiem būs vēl sliktāk nekā pašlaik... (viedokļi no bērnu grupas), ...baidās, ka no tā nekas nemainīsies..., ...bailes no tā – ja uzzinās kāds, tad tiks pievērsta policija, tad būs diezgan ilga nopratināšana, es domāju, ka tie ir tie galvenie momenti... (viedokļi no profesionāļu grupas).*

Profesionāļu grupā izskan viedoklis, ka no speciālistu puses atklāšanu kavē nepārlicinātība, ka novērotās pazīmes tiešām liecina par seksuālo vardarbību – *...man ir bijušas aizdomas... bet tās ir tikai aizdomas.*

Diskusiju laikā izskan ļoti dažādas idejas, ko vajadzētu darīt, ja rastos pamatotas aizdomas, kad kāds cieš no seksuālas vardarbības. Visas grupas piemin, ka vajadzētu aprunāties ar kādu uzticības personu – *...vajadzētu būt kādam cilvēkam, ar ko tas cilvēks varētu parunāt, kam viņš varētu 100% uzticēties... (viedokļi no bērnu grupas), ...vienmēr būs kāds cilvēks – labākais draugs, ģimenes loceklis, kurš ir tā uzticības persona... (viedoklis no jauniešu grupas), ...cilvēks, kam viņi jau uzticas, iespējams, ka tas ir psihologs, iespējams tas ir, kā lai saka, policijas darbinieks jeb izmeklētājs..., ...speciālisti, kam arī stāsta..., ...kādam savam draugam... (viedokļi no profesionāļu grupas).*

Vairākkārt tiek minēts viedoklis, ka tādā gadījumā būtu nepieciešama informācija, kuru varētu gūt ar uzticības tālruni un interneta palīdzību, kas vienlaikus ļautu saglabāt anonimitāti – *...kaut kādi uzticības tālruni, vai tas būtu tiešām kāds cilvēks, kam tu tiešām uzticies... (viedoklis no bērnu grupas), ...atrastu, kur var*

piezvanīt, lai saņemtu palīdzību, kā rīkoties..., ...pameklētu kaut kādu informāciju... (viedokļi no jauniešu grupas).

Attiecībā uz ziņošanu policijai visās grupās ir vērojama piesardzība – ...nevajadzētu uzreiz varbūt skriet uz policiju. nu, protams, kaut kādā brīdī policija ir jāiesaista, bet, ja uzreiz skrietu uz policiju, tad varētu būt tā, ka tie atbrauc un tiem grūti pierādīt piemēram, vecāki viņam tur kaut ko uzmācas un nav pierādījumu... (viedoklis no bērnu grupas), ...ja ir riktīga seksuāla vardarbība – izvarošana, vai kaut kas tāds, tad policija droši vien uzreiz..., ...ja tie ir smagi likuma pārkāpumi, tad pienākums par to ziņot policijai... (viedoklis no jauniešu grupas), ...tad automātiski par to ir jāziņo atbilstošajām iestādēm – valsts policijai un bāriņtiesai... (viedoklis no profesionāļu grupas). Profesionāļu grupā arī izskan viedoklis, ka rodoties aizdomām, ir jāturpina novērot gadījums, vākt pazīmes, lai varētu ziņot atbilstošajām iestādēm – ...ir pazīmes un mēs, visticamāk, nedabūsim no tā zēna nekādu informāciju ārā... mēs varam pavērot..., ...mēģina vēl savākt dažādus puzzles gabaliņus, jo tikai komandā ir spēks, lai saprastu šos gadījumus, un tad ziņo sociālajam dienestam, kas vēl var pieslēgt kaut kādas lietas, riska faktorus izvērtēt, tad būtu jāinformē valsts policija, bet jau ar zināmiem pierādījumiem.

Tiek uzsvērts arī individuāls, cilvēcisks atbalsts un palīdzības sniegšana upurim – ...runāt tiešām ar šo pašu cilvēku..., ...piedāvāt savu draudzību. Viņam rastos pamazām uzskats, ka viņš nav tomēr niecība, ka tomēr ir kāds, kas viņu novērtē, un ir, es nemaz nezinu, kā lai pasaka – atbalsts... (viedokļi no bērnu grupas), ...ko īsti vajag tam cilvēkam, kas ir tai upura lomā... trauma emocionālā, kas ir tik liela... vērsties vai kaut kur ziņot tālāk, tas vēl varbūt saasinātu cilvēkam kaut kādas viņa psihiņas problēmas, kas no šī visa izriet... viņam vajag mieru un klusumu un izlikties varbūt, ka kaut kas nav bijis, tad tā arī jādara... (viedokļi no jauniešu grupas), ... jāiedrošina šis te bērns, šis te pusaudzis, ka šobrīd tiks palīdzēts viņam un ka nekādā gadījumā tas cilvēks, kas dara pāri, kas ir varmāka, ja, ka viņam nāksies par to saņemt sodu..., viņš tiek vests pie psihologa, vai arī viņu ir tā kā jāņem no šīs te vides ārā... bērna ievietošanā krīzes centrā, lai mēs saņemtu šo te speciālista atzinumu par to, kas tad īsti ir... (viedoklis no profesionāļu grupas).

Vienlaikus tiek minēti arī ierobežojumi, kas traucētu rīkoties, saskaroties ar seksuālas vardarbības gadījumu – ...ja tā nav mana problēma, un es par to negribu runāt..., ...bail saasināt to situāciju, jo viņi īsti nezina, kā rīkoties..., ...varbūt kāds cits

to izdarīs, ka tā problēma atrisināsies pati no sevis..., ...man nav jābūt varonim šajā gadījumā... (viedokļi no bērnu grupas).

Seksuālās vardarbības novēršana

Visās grupās tiek minēti piemēri, ka kaut kādas darbības jau notiek vai ir notikušas, lai novērstu seksuālās vardarbības gadījumus, taču vienlaikus, tiek atzīmēts, ka šie pasākumi ir vāji, nepietiekami un nepamanāmi.

Kā viena no galvenajām vietām, kas saistāma ar seksuālas vardarbības novēršanas aktivitātēm tiek minēta skola – *...skolās, kādās sociālajās zinībās..., ...skolotāji grib pārlēkt pāri, ka viņi paši nejūtas ērti..., pastāsta par to, kā veidojas bērni, par tiem visiem procesiem, ka tur arī parasti pastāsta arī... nu, pastāsta... par, nu, piekrišanu uz seksuālām attiecībām... it kā tas ir iekļauts un par to arī pasaka, bet man liekas, ka tam, diezgan ātri tā pasaka un pārlec, piemin kā tādu kaut ko ļoti nesvarīgu..., ...Latvijā vispār, man liekas, tā izglītība, tai jomā, nav baigi laba, it īpaši tas tikumības likums par to, kas, manuprāt, ir pilnīgs sviests... bet cilvēkiem nepatīk par to vispār runāt, labāk patīk aizvērt acis un izlikties, ka tas vispār nenotiek... un tad tas nemaz netiek pieminēts... un bērni nemaz nezina, kur vērsties... viņiem liekas, ka tas vienkārši jāpārdzīvo, ka varbūt tas nemaz nekas tāds nav – ka visi to piedzīvo un ka tas ir normāli... (viedokļi no bērnu grupas), ... daudzās skolās parādījās sociālie pedagogi... (viedoklis no jauniešu grupas), ...arī veselības mācību stundās... (viedoklis no profesionāļu grupas).*

Profesionāļu grupā tiek minētas programmas, kas vērstas uz seksuālās vardarbības mazināšanu – *...ir programma “Dardzedzē” – labie sliktie pieskārieni... tā reklāmiņa par tiem garderobes mētelīšiem..., ...agrāk es atceros, ka bija “Papardes zieds”, mēs viņus aicinājām... puīšiem ir atsevišķi. Jauniešu grupā tiek minēts ...kaut kādas akcijas rīkotas..., taču viņi nespēj atsaukt atmiņā nekādas detaļas par šīm akcijām, kas var norādīt, ka kāds tiešām ir manījis kādu sociālu kampaņu sabiedrībā, taču, no otras puses, tas var atspoguļot šķietamību, jebkurā gadījumā, tas norāda, ka tās nav bijušas pietiekami spilgtas, lai paliekoši nogultos atmiņā. Savukārt profesionāļu grupā tiek pieminēts – ...reklāmas klipiniem televīzijā... par to čatošanu internetā, ka tu neesi īsti pārlicināts, kas ir tev otrā pusē.*

Tiek minēts arī uzticības tālrunis, kas jau darbojas un kalpo kā viens no seksuālas vardarbības novēršanas pasākumiem – *...uzticības tālrunis jauniešiem... (viedoklis no jauniešu grupas), un arī valsts programma, kas paredzēta bērniem, kas*

cietuši no prettiesiskām darbībām – ...ir jāsaņem kaut kāda rehabilitācija kā atbalsts, jo to tā valsts ir paredzējusi... (viedoklis no profesionāļu grupas).

Apspiežot jautājumus, kas saistāmi ar pasākumiem, kuri būtu veicami, lai mazinātu seksuālu vardarbību, pirmkārt atkal tiek minēta skola, kurā šo informāciju pasniegtu gan tam īpaši sagatavoti skolotāji, atbalsta personāls, gan tiktu pieaicināti speciālisti no malas – ...skolās tam noteikti vajadzētu būt... tas ir tas, kur iziet visi bērni un kur viņi to informāciju kaut cik uztver nopietni... cerams, protams... un ja atnāk kaut kāds speciālists, kas tiešām par kaut ko tādu zinātu, nevis, ka tā būtu skolotāja, kas... kas var būt pati nejustos ērti par to runādama un nevarētu to labi pastāstīt..., ļoti reti pajautā: Kā jums liekas? Kā jūs šo izprotat? ...ir svarīgi saprast, kā skolēni uztver to informāciju..., ...to vajag kaut kā integrēt visā tajā – kad cilvēki sāk uzzināt, kas ir sekss un kā vispār darbojas tādas attiecības, tad līdz ar to arī jāuzzina viss šis te..., ...vajadzētu stāstīt – kas vispār ir tavas piekrišanas pārkāpšana, bet nekad netiek pieminēts, kādos dažādos veidos tā tava piekrišana var būt pārkāpta... cilvēki to paši nesaprot, un tas var kādam arī veicināt kļūt par seksuālu varmāku – viņš nav pilnībā sapratis, līdz galam..., ...individuāli, ka tev pašam ir iespēja aiziet tur parunāties ar psihologu, skolas psihologs tev pastāstīs un palīdzēs... (viedokļi no bērnu grupas), ...tas būtu jādara skolās... tur var savākt drusku piespiedu kārtā tos jauniešus, jo tāpat neviens neies klausīties... (viedokļi no jauniešu grupas), ...viens no variantiem būtu kādā no šādām audzināšanas stundām par to runāt, bet runāt tādā interesantā valodā varbūt pieaicinot kādu, kā lai saka – jaunieši, kurš, piemēram, dzīvē ir kaut ko sasniedzis un kurš ne visam patīkamam ir izgājis cauri, jo tas vienmēr rada jauniešos daudz lielāku interesi... (viedoklis no profesionāļu grupas). Profesionāļu grupa izceļ, ka preventīvajam darbam būtu jā sākas jau pirmskolā, kad ar bērniem sāk runāt par šiem jautājumiem – ...jau bērnudārzā, jau arī tie mazie bērni tiktu tā kā pieskatīti.

Bērnu grupā izskan viedoklis, ka, lai ar bērniem runātu par seksualitātes attīstību un ar seksuālo vardarbību saistītiem jautājumiem, būtu nepieciešams arī īpaši sagatavot vecākus – ...vecākiem par kaut kādām tādām lietām ir ļoti neērti runāt..., ...tie varētu būt kursi vecākiem, tas notiek obligāti... tev piedzimst bērns, tev ir jāiziet tur kaut kādi kursi.

Visās grupās tiek arī diskutēts par mediju izmantošanu sociālajām reklāmām – ...reklāma, kas izskaidrotu... neietu tik dziļumā, bet arī par šo informētu cilvēkus...

televīzijā nekas tāds nav manīts, es neesmu redzējis (viedoklis no bērnu grupas), ...visu laiku, katru nedēļu, laist kaut kādu reklāmu..., ...uz ielām var parādīties baneri, ka tādas lietas notiek... lai cilvēki pievērstu tam vairāk uzmanības, ka notiek tas, un, ka tā ir seksuāla vardarbība... un te ir telefons... un, reku, te ir interneta links, kur tu vari iet uzzināt vairāk... (viedokļi no jauniešu grupas), ...ja arī taisa kampaņas, tad jābūt organizācijām gatavām ņemt pretim šos cilvēkus – ziņotājus... (viedoklis no profesionāļu grupas).

Jauniešu grupā tiek izteiktas konkrētas idejas, uz ko vajadzētu vērst sociālās kampaņas – *...mainītos vīrieša tēls un tā identitāte sabiedrībā kopumā..., ...nav tā, ka vienmēr jāpaļaujas tikai uz sevīm..., ...viendzimuma attiecību diskurss... no vienas puses, varbūt tas pat ir labi, tādēļ, ka daudzos cilvēkos tas var mazināt kaut kādu spriedzi, ja viendzimuma tās lietas paliek pieņemamas... tad viņiem tur vairs nav jābēg no sevis, viņi sevi pieņem, sabiedrības acīs viņi ir pieņemti..., ...iestāstīt – ka tas ir ok, – ziņot par to. Tiek minēta arī informatīvo materiālu sagatavošana – ...jāinformē kas tas ir..., ...ko principā var uzskatīt par seksuālo vardarbību..., ...kaut kādus datus varbūt..., ...kur var lūgt palīdzību... (viedokļi no jauniešu grupas).*

Jauniešu grupā arī izskan viedoklis, ka būtu svarīgi izveidot iestādi/organizāciju, kas ir upurim draudzīga un labi zināma, lai būtu pilnīga skaidrība, kur vērsties pēc palīdzības, – *...būtu puslīdz skaidrs, kur ziņot... lai tā iestāde vai vienalga, kas, neizklausītos drausmīgi sveša, biedējoša, vai nesaprotama... anonīmi un tā... vienkārši atzīmēt, ka ir kaut kāda problēma... vienkārši tā, lai kaut kāda izpratne rastos par to, cik bieži tas sastopams vispār... tā nebūtu policija, jo policija nav pievilcīga iestāde. Savukārt profesionāļu grupā izceļ speciālistu sagatavošanu – ...ja tiem zēniem to saka, viņiem vajag pretī tos vīriešus..., speciālistam ir jābūt izglītotam, lai viņš varētu par to runāt, lai viņš varētu atpazīt šīs situācijas..., ...policija jāizglīto, ka valsts ir paredzējusi līdzekļus vardarbībā cietušiem bērniem. Profesionāļu grupā tiek uzsvērts arī par komandas darbu tieši starpinstitucionālā komandā – ...mums tā saikne kaut kādā laikā ir pazudusi ar policiju tieši..., ...nu tā komanda... skaitās it kā, bet kur tā komanda?*

Profesionāļu grupā tiek diskutēts par tādu sistēmu izveidi, izmantojot konkrētas organizācijas un speciālistus, kas balstītos uz vienaudžu atbalstu un uzticības attiecību radīšanu – *...man liekas, ka tiem jauniešiem ir ļoti svarīgi atrast tādu kā.. pie kā viņi varētu tiekties... bija jau te Rīgā, bija tas Getto Games – tie ielu vingrotāji..., jaunsargu organizācija..., Origo bērniem patiesībā būtu vajadzīgi ielu*

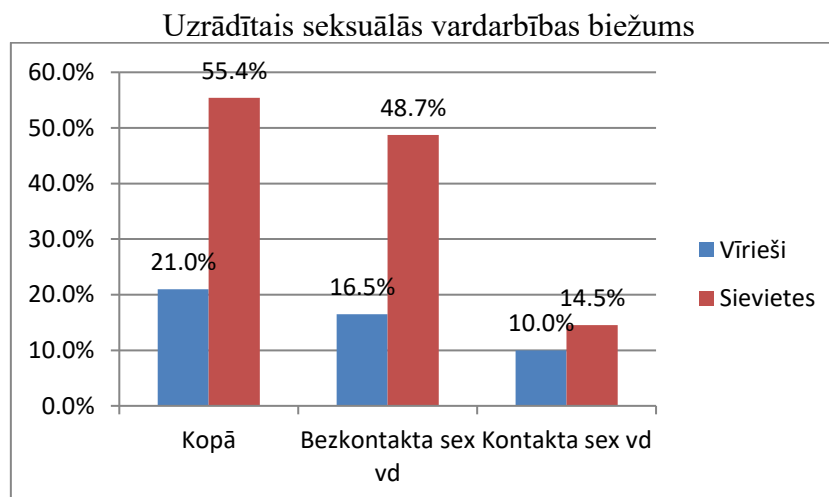
sociālie darbinieki, kas būtu jauni cilvēki, jauni studenti, sociālie darbinieki, kas mēģinātu tā kā iefiltrēties un pierunāt viņus uz kādiem labiem darbiem.

Jauniešu grupā kā ideja seksuālās vardarbības novēršanai arī tiek uzsvērtas pētījumu nepieciešamība un precīzu statistikas datu vākšana, apkopošana un analīze – ...vienmēr nepieciešams apzināt un saprast, kāda viņa ir..., ..ir aktuāli noskaidrot, kāda ir situācija... ja ir kaut kas slikts ar seksuālo vardarbību, kādas tam ir iespējamās sekas.

Kopsavilkums

Vidēji katrs piektais vīrietis kaut reizi ir bijis pakļauts seksuālai vardarbībai vai seksuāli vardarbīgai situācijai, katrs desmitais vīrietis kaut reizi ir bijis pakļauts tiešai seksuālās vardarbības pieredzei un būtu uzskatāms par cietušu no seksuālas vardarbības, vidēji katrs septītais vīrietis ir piedzīvojis bezkontakta seksuāli vardarbīgu situāciju, kas tāpat var radīt traumatiskas sekas.

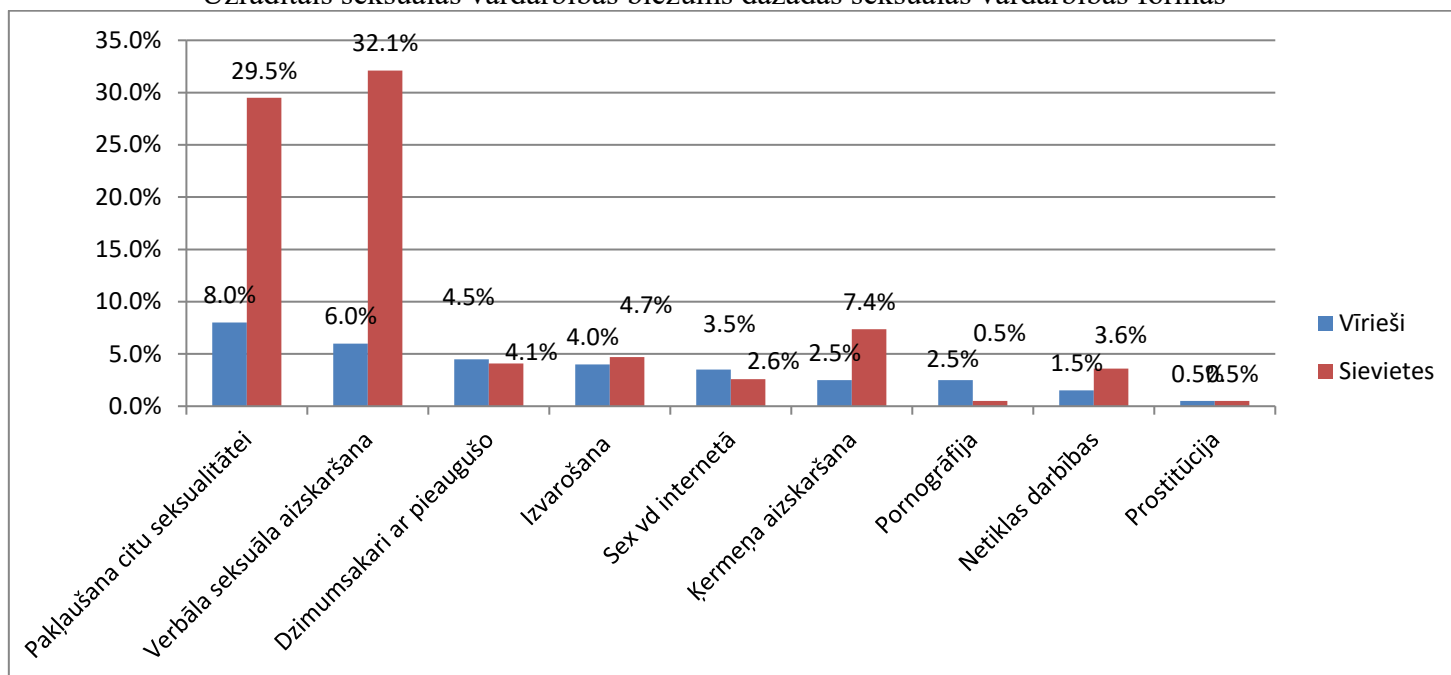
1. attēls

Gandrīz desmitā daļa vīriešu dzimuma respondentu norāda, ka vismaz vienu reizi dzīvē ir piedzīvojuši pakļaušanu citu seksualitātei, visbiežāk tas noticis vecumā no 7–11 gadiem. Visbiežāk tas bija nepazīstams cilvēks, tomēr gandrīz puse respondentu norāda, ka vardarbības veicējs bija zināms. Pusei vīriešu dzimuma respondentu bija grūti noteikt vardarbības veicēja vecumu pakļaušanas citu seksualitātei gadījumā. Gandrīz puse vīriešu izlases respondentu pakļaušanu citu seksualitātei atklāja pirmā mēneša laikā pēc notikušā, visbiežāk to atklājot mammai un tētim. Visvairāk izjutuši atbalstu un palīdzību ģimenē, bet vismazāk – atbalstu sabiedrībā.

Gandrīz trīs procentu vīriešu kaut reizi ir piedzīvojuši seksuāli vardarbīgu ķermeņa aizskaršanu, tas noticis vecumā no 7–11 gadiem vai no 16–18 gadiem, un tas bijis pazīstams cilvēks aptuveni tanī pašā vecumā. Lielākā daļa vīriešu izlases respondentu seksuāli vardarbīgu ķermeņa aizskaršanu nav atklājuši. Tie, kas to darīja, kā uzticēšanās personu izvēlējās mammu, draugu vai psihologu. Visvairāk izjutuši tiesisku palīdzību un atbalstu sabiedrībā, bet vismazāk atbalstu ģimenē un sociālu palīdzību.

Uzrādītais seksuālās vardarbības biežums dažādās seksuālās vardarbības formās

Vidēji katrs desmitais vīrietis kaut reizi ir piedzīvojis verbālu seksuālu aizskaršanu, visbiežāk pēc 18 gadu vecuma. Visbiežāk vardarbības veicējs bija nepazīstams cilvēks aptuveni tādā pašā vecumā. Lielākā daļa vīriešu izlases respondentu verbālu seksuālu aizskaršanu nav atklājuši; tie, kas to darīja, kā uzticēšanās personu visbiežāk izvēlējās draugu. Visvairāk izjutuši atbalstu ģimenē, bet vismazāk – tiesisku palīdzību.

Vidēji gandrīz katrs divdesmitais vīrietis kaut reizi ir piedzīvojis piespiedu dzimum kontaktu (izvarošanu), visbiežāk pēc 18 gadu vecuma. Visbiežāk vardarbības veicējs netika identificēts (konkrēti norādīts), viņš bija aptuveni tādā pašā vecumā. Lielākā daļa vīriešu izlases respondentu piespiedu dzimum kontaktu (izvarošanu) nav atklājuši, tie, kas to darīja, kā uzticēšanās personu visbiežāk izvēlējās psihologu un citu (atbilde nav precizēta). Visvairāk izjutuši sociālu palīdzību, bet vismazāk – tiesisku palīdzību.

Gandrīz četri procenti vīriešu kaut reizi ir piedzīvojuši seksuālu vardarbību internetā, visbiežāk vecumā no 16–18 gadiem. Lielākā daļa vīriešu izlases respondentu seksuālu vardarbību internetā atklāja neilgi pēc notikušā, kā uzticēšanās personu visbiežāk izvēloties draugu. Seksuālas vardarbības internetā gadījumā vīriešiem ir grūti novērtēt saņemto palīdzību un atbalstu.

Gandrīz divi procenti vīriešu kaut reizi ir piedzīvojuši netiklu darbību veikšanu, biežāk vecumā no 12–16 gadiem, kā vardarbības veicēju uzrādot mammu vai draugu/draudzeni. Lielākā daļa vīriešu izlases respondentu netiklu darbību veikšanu nav atklājuši.

Vidēji gandrīz katrs divdesmitais vīrietis kaut reizi ir piedzīvojis dzimumsakarus ar pieaugušo, biežāk vecumā no 12–16 gadiem. Lielākā daļa vīriešu izlases respondentu dzimumsakaru ar pieaugušo gadījumā vardarbības pieredzi atklājuši neilgi pēc notikušā, visbiežāk to atklājot draugam; visvairāk izjutuši atbalstu skolā un sabiedrībā, bet vismazāk saņēmuši tiesisku palīdzību.

Gandrīz trīs procenti vīriešu kaut reizi ir piedzīvojuši seksuālo ekspluatāciju (pornogrāfiju), biežāk vecumā no 12–16 gadiem. Lielākā daļa vīriešu izlases respondentu seksuālo ekspluatāciju (pornogrāfiju) nav atklājuši.

Kopumā abu dzimumu respondenti ir samērā negatīvi noskaņoti pret sociālās un tiesībsargājošās sistēmas iespējām sniegt palīdzību seksuālās vardarbības gadījumā.

Kopumā sievietes atspoguļo korektāku izpratni par seksuālās vardarbības jautājumiem. Vīriešu dzimuma respondenti biežāk uzrāda neatbilstošas zināšanas par seksuālās vardarbības jautājumiem, kas saistīti ar ziņošanu un ar melošanu par seksuālo vardarbību, kā arī par seksuālās vardarbības riska faktoriem un tās radītajām sekām.

Katrs piektais vīrietis nav pamanījis sociālās kampaņas, kas vērstas pret seksuālo vardarbību.

Kopumā bērnu fokusa grupā nemaz netiek akcentētas kontakta seksuālās vardarbības formas, savukārt profesionāļu grupā – bezkontakta, kas norāda, ka bērni un profesionāļi koncentrējas uz dažādām seksuālās vardarbības formām. Diskusijas rezultātā visas grupas nonāk pie līdzīga secinājuma, ka visdrīzāk problēma ir aktuāla, taču par to netiek runāts.

Fokusa grupās tika konstatētas vairākas seksuālās vardarbības atklāšanas barjeras – neizprot notikušo darbību nozīmi, valdošie stereotipi, bailes, ka mainīsies statuss grupā, bailes, ka viņa personiskā pieredze tiks publiskota, bailes, ka neticēs, uzticības personu trūkums, emocionāli iemesli (kauna un vainas izjūta), ieguvums būs mazāks nekā zaudējums, nepārlicinātība, ka novērotās pazīmes

tiešām liecina par seksuālo vardarbību, sabiedrībai nav informācijas, kur meklēt atbalstu un palīdzību.

Fokusa grupā galvenās stratēģijas, kas saistītas ar seksuālās vardarbības novēršanu, ir saistītas ar idejām par izglītošanas un informēšanas nepieciešamību, kur galvenais informatīvais kanāls varētu būt izglītības vide. Diskusija par šīm tēmām ir nozīmīgs veids, kā veicināt izpratni par seksuālu vardarbību, To pierāda jauniešu fokusa grupā gūtā pieredze, kas atspoguļo procesu, kurā grupas diskusijas rezultātā mainās izpratne par upura atbildību seksuālas vardarbības gadījumā – *ja meitene tiešām ģērbjas tur, teiksim, baigi pavedinoši un tad viņa sūta tur signālus un tā, un tur aiziet jau līdz gultai un čuķ čuķ, beigās – ha, ha pajokoju... nē, nu lai gan, tas arī nav attaisnojums šinī gadījumā... nekas nav attaisnojums... es vispār nesaprotu, ko es runāju – es muļķības runāju īstenībā, sanāk.*

Apkopojot visus pētījumā gūtos datus, var secināt, ka par spīti tam, ka ir vērojamas daudzas līdzības, kas raksturīgas seksuālai vardarbībai pret vīrieti un sievieti, vienlaikus tika konstatētas arī daudzas atšķirības starp dzimumiem, kas norāda uz nepieciešamību, plānojot un īstenojot pasākumus, kas vērsti uz seksuālās vardarbības novēršanu un palīdzības sniegšanu, ņemt vērā katra dzimuma specifiskās vajadzības.